ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище, пл. Свобода
Телефон: +359 601/68 612; факс: +359 601/620 57, 622 12
e-mail:obshtina@targovishte.bg; www.targovishte.bg

Ниво на конфиденциалност 1
[TPL-GREEN]

ОТЧЕТ
НА ОБЩИНСКИЯ ГОДИШЕН ПЛАН ЗА МЛАДЕЖТА

НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

ЗА 2025 г.

ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище, пл. Свобода
Телефон: 0601/68612; факс: 0601/620 57,0601 622 12
e-mail:obshtina@targovishte.bg; www.targovishte.bg

ОБЩИНСКИ ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА ПЛАНА ЗА МЛАДЕЖТА НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ ЗА 2025 г.

Настоящият документ съдържа Отчет за изпълнението на Общинския план за младежта за 2024 година.

Общинският план за младежта за 2025 г. е приет с Решение № 27 от Протокол № 18 от 30.01.2025г. на Общински съвет Търговище, като съдържа приоритети и специфични цели за провеждането на общинската политика за младежта и мерките за постигането им:

- насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- подобряване на достъпа до информация и качествени услуги. - насърчаване на здравословния начин на живот;
- превенция на социалното изключване на младите хора в неравностойно положение;
- развитие на общинската образователна инфраструктура;
- развитие на младежкото доброволчество;
- повишаване на гражданската активност;
- развитие на младите хора в малките населени места и селски райони;
- развитие на междукултурния и международния диалог;
- повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността.

Демографска перспектива

В условията на динамично развиващо се общество, настъпващите промени и засилващата се емиграция на млади хора в чужбина, едно от най-големите предизвикателства пред институциите е да мотивират младите хора да се реализират в България, да се създаде стабилен социален и икономически климат, мотивиращ младежите да останат в страната.

Основната характеристика на младежката общност в община Търговище, както и предизвикателствата пред нея, не са по-различни от тези на младежите в Национален мащаб.

В резултат на демографски и миграционни процеси числеността на населението в област Търговище трайно намалява през последните години. Процесът на депопулация е налице във всички общини на региона.

Населението в област Търговище към 31.12.2024 г. е 94 735 души, което представлява 1.47% от населението на България. В сравнение с предходните години населението на областта през 2024 г. намалява с още 874 души.

	2021 г.	**2022 г.**	**2023 г.**	**2024 г.**
област Търговище	108 117 души	96 201 души	95 609 души	94 735 души
община Търговище	53 041 души	48 302 души	48 121 души	47 823 души

Брой млади хора в област Търговище към 31.12.2024г. - **11 948 души** при възрастова структура:

- 15-19 г. – 4 777;
- 20-24 г. – 3 621;
- 25-29 г. – 3 550.

Таблица 1

Население по пол, възраст и местоживеене в област Търговище

	възраст	общо			в града			в селата		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всички	мъже	жени
общо население		**94 735**	**45 968**	**48 767**	**53 171**	**25 280**	**27 891**	**41 564**	**20 688**	**20 876**
област Търговище	**15-19**	4 777	2 429	2 348	2 676	1 382	1 294	2 101	1 047	1 054
	20-24	3 621	1 898	1 723	1 866	969	897	1 755	929	826
	25-29	3 550	1 828	1 722	2 082	1 022	1 060	1 468	806	662
	общо младежи	**11 948**	**6 155**	**5 793**	**6 624**	**3 373**	**3 251**	**5 324**	**2 782**	**2 542**

Данните са на НСИ към 31.12.2024г.

Към 31.12.2024 г. по данни на НСИ, населението на общината наброява **47 823 души**, като 32 627 живеят в града, а 15 196 в селата на територията на община Търговище.

Към 31.12.2023 г. по данни на НСИ, населението на общината наброява 48 121 души, като 32 728 живеят в града, а 15 393 в селата на територията на община Търговище.

Към 31.12.2022 г. по данни на НСИ, населението на общината наброява 48 302 души, като 32 957 живеят в града, а 15 345 в селата на територията на община Търговище.

Към 31.12.2021 г. населението на общината наброява 53 041 души, като 34 793 живеят в града, а 18 248 в селата на територията на община Търговище.

Към 31.12.2024г. в община Търговище населението в под трудоспособна възраст е 7 613 души, в трудоспособна възраст е 27 299, а в над трудоспособна възраст - 12 911 души.

Към 31.12.2023г. в община Търговище населението в под трудоспособна възраст е 7 668 души, в трудоспособна възраст е 27 548, а в над трудоспособна възраст - 12 905 души.

Към 31.12.2022г. в община Търговище населението в под трудоспособна възраст е 7 693 души, в трудоспособна възраст е 27 768, а в над трудоспособна възраст - 12 841 души.

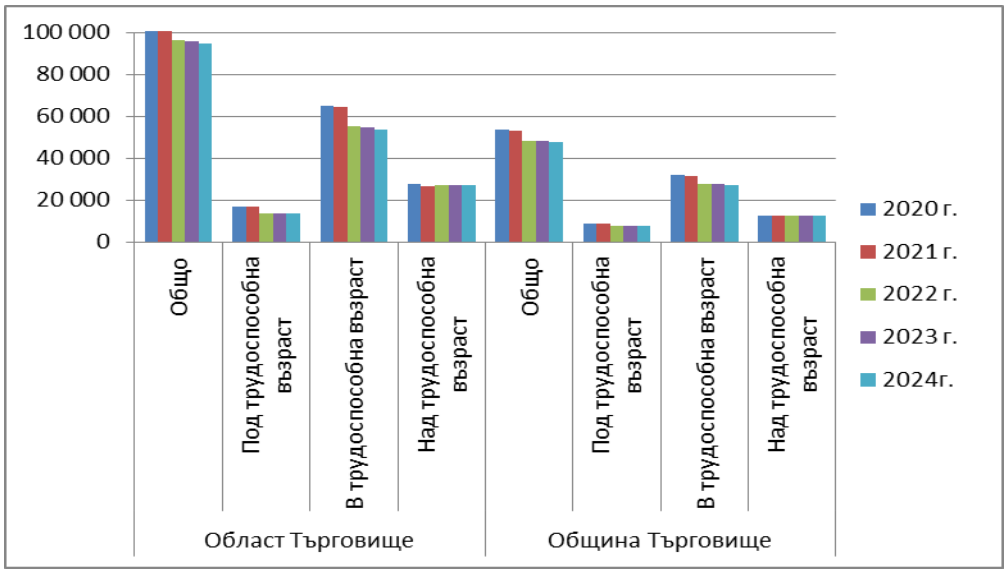
Статистическите данни за демографията на населението показват, че продължава утвърждаването на отрицателни тенденции в демографското развитие на региона. Налице е продължаващ процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението на 65 и повече години.

Таблица 2

Населението под, във и над трудоспособна възраст в област Търговище и община Търговище по години

	Възраст	***2020г.***	***2021г.***	***2022г.***	***2023г.***	***2024г.***
Област Търговище	**Общо**	**110 027**	**108 117**	**96 201**	**95 609**	**94 735**
	Под трудоспособна възраст	17 156	16 856	13 885	13 862	13 720
	В трудоспособна възраст	65 174	64 307	55 250	54 606	53 847
	Над трудоспособна възраст	27 697	26 954	27 066	27 141	27 168
Община Търговище	**Общо**	**53 716**	**53 041**	**48 302**	**48 121**	**47 823**
	Под трудоспособна възраст	8 964	8 913	7 693	7 668	7 613
	В трудоспособна възраст	31 858	31 498	27 768	27 548	27 299
	Над трудоспособна възраст	12 894	12 630	12 841	12 905	12 911

Данните са на НСИ към 31.12.2024 г.

I. НАСЪРЧАВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ И КАРИЕРНОТО РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА

Младежка заетост

В условията на пазарна икономика от най-важно значение за младите хора е предстоящото им трудово и социално реализиране. В Националния План се залагат добри перспективи за осигуряване на заетост, поддържане и подобряване условията на труд, както и добра среда за разширяване на възможностите за интегриране.

Причините за младежка безработица могат да се обединят в няколко аспекта:

➢Мотивация на младежите за работа, образование и придобиване на квалификация;

➢ дисбаланс между реалното търсене на пазара на труда и младежите с определено професионално направление;

➢ занижено равнище на професионална квалификация, дължащо се на слаба практическа подготовка и ниска информираност;

➢ слабо търсена или неточна професионална ориентация;

➢ липсата на трудов опит, който е основен фактор за всеки работодател при подбор на кадри;

➢ демотивация от предлаганото заплащане при несъобразяване или пренебрегване на дадената квалификация;

➢ малко на брой работодатели инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители;

➢ ниска производителност и адаптивност на младите хора

➢ неудобен обществен транспорт или липса на транспорт осигурен от работодателя.

По информация от Дирекция „Бюро по труда“ - Търговище:

➢ Процентът на регистрираните безработни млади хора (15-29 години) към м. ноември 2025г. е 13 % на база регистрираните средномесечно безработни лица общо;

➢ Процентът на продължително безработни лица на възраст 16-29 години към 30.11.2025г. е 7,64 % от средномесечно регистрираните продължително безработни лица;

Преобладаващата част от регистрираните в групата на безработните млади хора на възраст от 16 г. до 29 г., включително и продължително безработните са от малките населени места. До голяма част от тях няма удобен за работа обществен транспорт, няма работодатели в съответното населено място, ограничен е и броят на работодателите от гр. Търговище, осигуряващи служебен транспорт. Програмите и мерките за заетост и обучение по Закона за

насърчаване на заетостта, както и проектите по Програма „Развитие н човешките ресурси“ остават единствена възможност за трудова реализация на тези младежи. 48 младежи са включени в обучения.

➢ Трудовите посредници са активирали 187 неактивни младежи от 16 навършени години до 29 години от община Търговище за регистрация в Дирекция „Бюро по труда“ - Търговище. Няма случаи на посещения в Дирекция „Бюро по труда“ – Търговище на лица навършили 15 години. През годините сме изградили добро сътрудничество с РУО във връзка с мотивиране на тези лица за връщане в образователната система.

➢ До м. ноември 2025 г. в Дирекция „Бюро по труда“ – Търговище няма безработни младежи, започнали самостоятелна дейност. 9 младежи са включени в обучение „Предприемаческа компетентност“ по проект „Започвам работа“ – Компонент 2 „Обучение“ на П РЧР.

В ДБТ - Търговище има определени служители, които обслужват младежите до 29 г., като с личната си ангажираност и индивидуален подход при обслужване на лицата от уязвимата група повишават ефективността от предлаганите услуги. При изпълнение на задълженията си служителите спазват нормата на чл.2 от Закона за насърчаване на заетостта, който регламентира недопускане на пряка или непряка дискриминация.

В периода 01.01.2025 г. – 30.11.2025 г. 881 младежи са консултирани за професионално развитие, включително за безплатните обучения по Компонент 2 „Обучения за DI-GI умения и компетенции“ от Инвестиция С1.И3 - П3 „Предоставяне на обучения за дигитални умения и създаване на платформа за обучение на възрастни“, изпълнявани по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост и проект „Започвам работа“ Компонент 2 „Обучение“ на ПРЧР 2021-2027 и обученията в ЦРЧРРИ. 70 - са участвали в Ателие за търсене на работа /услуга, която подпомага безработните лица да изведат на преден план позитивните си качества и умения, които в много случаи са определящи за успеха в търсенето на реализация/.

В периода 01.01.2025 г. - 30.11.2025 г. постъпили на работа са 167 младежи, от тях:

- по програми /НП ПОЗПБЛ, НП „Мелпомена“/ – 4 лица;
- по мерки /чл.36, ал.1/ - 3 лица;
- по П РЧР /“Младежка заетост+“, „Младежки практики“/ - 43 лица;
- на първичен пазар – 117 лица.

Проблемите при работа с младежите са:

- обективнивни – неудобен обществен транспорт; липса на транспорт, осигурен от работодателя; ниско образование и липса на професионална квалификация;
- субективни – мотивацията на младежите за работа, образование и придобиване на професионална квалификация. В тази посока са основно усилията на трудовите посредници при работа с младежите.

Предложение за дейности, които да бъдат включени в Годишния план за младежта за 2026 г. за младите хора от община Търговище:

- Активиране на неактивни лица, приоритетно от групата NEETs – 150 младежи.
- Професионално ориентиране – 800 младежи.
- Включени в обучение за ключови компетенции и/ или професионална квалификация – 50 младежи.
- Подкрепа за намиране на работа – 180 младежи.

В срещите с работодатели при разкриване на свободни работни места и устройване на работа приоритетно се предлагат младежи. Активно се работи по възможностите за устройване на работа на младежи със средно, средно - професионално и висше образование.

Формално и неформално обучение

Равният достъп до образование означава осигуряване на конституционното право на всички деца да получат съизмеримо по качество образование. Упражняването на това право включва безплатно училищно обучение за придобиване на средно образование, както и непрекъснатото повишаване на образованието и квалификацията. Държавата създава възможности децата да посещават училища със съвременна материално-техническа база и с квалифицирани учители, където те да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот. При осъществяването на образователната дейност не се допускат ограничения или привилегии, основани на различията между учениците и младежите. За онези, които нямат равен старт (недостатъчно добре владеещи български език, лица със специални образователни потребности и/или от етнически уязвими групи), се полагат специални грижи с оглед тяхното пълноценно участие в образователния процес. Равният достъп до образование включва диференциране на грижата спрямо различните потребности на учениците.

На територията на общината функционират 19 училища, от които 14 общински и 5 държавни. Общинските училища се разпределят, както следва: 9 основни и 2 средни, 1 обединено, 1 спортно училище и 1 професионална гимназия.

Държавните училища са: 4 професионални гимназии и 1 специално училище.

В община Търговище за учебната 2025/2026 година към 15.09.2025 г. се обучават общо **5 463 ученици**, разпределени в **261 паралелки**. В общински училища се обучават **4 323 ученици**, разпределени в **204** паралелки, а в държавните училища се обучават **1 140 ученици**, разпределени в **57** паралелки.

От общия брой ученици в община Търговище се обучават **1 854 ученици,** разпределени в **71** паралелки, които са на възраст 15 и над 15 години.

В община Търговище за учебната 2024/2025 година към 15.09.2024 г. се обучават общо **5 526 ученици**, разпределени в **256 паралелки**. В общински училища се обучават **4 375 ученици**, разпределени в **216** паралелки, а в държавните училища се обучават **1 151 ученици**, разпределени в **37** паралелки.

От общия брой ученици в община Търговище се обучават **1 854 ученици,** разпределени в **71** паралелки, които са на възраст 15 и над 15 години.

Учениците на 15 и над 15 години са младежи, които участват в различни програми, кампаниии и други дейности, включени в Общинския годишен план за младежда на Община Търговище.

Реализирани са дейности, допринасящи за постигане на целите за провеждане на младежката политика от училищата на територията на община Търговище през 2025 г.:

№	Дейност	Срок/ Период	Отговорни институции	Изпълнение на дейността
1	Състезание „Бъди грамотен“	14, 16 и 21 януари 2025 г.	ПГ по Земеделие	изпълнено
2	Драматизация на произведението „Хитър Петър“ на Сава Попов	17 януари 2025 г.	ПГ по Земеделие	изпълнено
3	Урок по Химия и ООС съвместно с РЗИ-Търговище	20 януари 2025 г.	ПГ по Земеделие, РЗИ-Търговище	изпълнено
4	Училищен турнир по тенис на маса	20-24 януари 2025 г.	ПГ по Земеделие	изпълнено
5	Участие в общоградските тържества, посветени на	29 януари 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“	изпълнено

	Освобождението на Търговище */Ученици от училището участваха в тържествата пред паметника „Морената“, поднасяне на цветя и венци и др./*			
6	Връстници обучават връстници за ползите от кръводаряването.	м. януари 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
7	Първомартенски благотворителен базар - изработване на мартеници, дребни сувенири	м. януари-февруари 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
8	Музикално караоке по случай Деня на влюбените */Проведено музикално караоке в съответния ден, раздадени информационни материали/*	14 февруари 2025 г.	Второ СУ „ Проф. Н. Маринов“	изпълнено
9	Отбелязване на деня на влюбените - Свети Валентин с различни инициативи и училищно радиопредаване	14 февруари 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
10	Участие в отбелязването на 19 февруари - Деня на Левски */Ученици от училището взеха участие в мероприятията пред паметната плоча на Левски в центъра на града – поднасяне на венци и цветя и др./*	19 февруари 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“	изпълнено
11	Отбелязване на Международния ден на розовата фланелка	28 февруари 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
12	Отбелязване на 150 г. от гибелта на Васил Левски с поднасяне на венец.	м. февруари 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
13	Музикално караоке с раздаване на флаери, посветено на Международния ден за борба с насилието и тормоза в Училище */Проведено музикално караоке в съответния ден, изработени и раздадени флаери, беседи по класовете/*	м. февруари - последна сряда 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“	изпълнено
14	Инициативата „Мартеничка за всеки“ - изработване и раздаване на мартенички на всички ученици, учители и служители във Второ СУ */Изготвени повече от хиляда и двеста мартеници от ученици - доброволци, които бяха раздадени в съответния ден от членовете на Ученическия съвет и доброволци на всички ученици и учители от училището/*	01 март 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“	изпълнено
15	Участие в отбелязването на Трети март - Национален празник на РБ */Ученици от училището участваха в тържествата по издигане на Националното знаме и др., в центъра на града и пред съответния паметник/*	03 март 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“	изпълнено

16	Тържествено отбелязване на Освобождението на България с поднасяне на венец.	03 март 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
17	Отбелязване на Международния ден на Земята.	м. април 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
18	Участие в историческа конференция „История и памет“	м. април 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
19	Участие в регионални състезания по професии	м. април 2025 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“, МОН	Изпълнено
20	Юбилеен концерт и театрална постановка по случай 120 години Гимназиално образование	м. април 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
21	Провеждане на Втора училищна спартакиада	м. април 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
22	Организиране на кампания "Да почистим Търговище" - почистване на няколко локации, с включване и на граждани	м. април 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
23	Отбелязване на Деня на Земята с поредица дейности	м. април 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
24	Организиране на географско състезание с екипи с ученици от училища от града, по модел на националния географски фестивал	м. април-май 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	отложено за 2026 г.
25	Училищен турнир по футбол на малки врати	12-16 май 2025 г.	ПГ по Земеделие	изпълнено
26	Участие в празничното шествие за 24 май с представителна изява на новосформирания мажоретен състав към ПГИИ	24 май 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов	изпълнено
27	Участие в „Панорама на професионалните гимназии“	м. май 2025 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“, РУО - Търговище и Община Търговище	Изпълнено
28	Кулинарна изложба	м. май 2025 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“	изпълнено
29	Заснемане на филм на тема туризъм в Търговище	м. май 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
30	Създаване на ретроспективна изложба от стари снимки на града и съвременни заснемания на същите места	м. май 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
31	Участие в инициативите, включени в Майските културни празници и Деня на Търговище - 14 май, Европейска нощ на музеите */Ученици и учители се включиха в мероприятията, по отбелязване на дните/*	м. май 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“, съвместно с Община Търговище и Регионален исторически музей	изпълнено
32	Отбелязване на деня на Европа - ден на ученическото самоуправление	м. май 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено

33	Отбелязване на Световния ден без тютюнопушене и тютюнев дим, изработване на рисунки и раздаване на флаери, беседи и др. */Проведени обучителни беседи от специалистите от ОСНВ - Търговище, демонстрации в лекарския кабинет с „Пушещата кукла“, показващи вредите от тютюневия дим, от специалистите на РЗИ/*	31 май 2025 г.	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“, съвместно с Общински съвет по наркотични вещества - Търговище	изпълнено
34	Участие в регионална среща на училищата-посланици на ЕП във Варна	м. май - юни 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
35	9 май - Ден на Европа - Среща с евродепутат	м. май - юни 2025 г.	Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
36	Участие във фестивали за мажоретни състави.	м. май - юни 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов	изпълнено
37	Участие на ученици от гимназиален етап в Регионална историческа конференция „История и памет“	м. юни 2025 г.	РУО, Първо СУ „Св. Седмочисленици“	изпълнено
38	Отбелязване на Деня за безопасността на движението по пътищата с изнесена кампания извън училище „Пазете децата на пътя“	м. юни 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
39	Участие на ученици по НП „Иновации в действие“	м. юни 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
40	Финансов театър-спектакъл „Моят вълнуващ 18-ти рожден ден“	м. юни 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
41	Отбелязване на 22 септември - Независимостта на България с училищно радиопредаване.	22 септември 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
42	Отбелязване на 1 ноември - Деня на народните будители чрез различни инициативи.	м. ноември 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено
43	Седмица на здравословното хранене	м. ноември 2025 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“, РЗИ - Търговище	изпълнено
44	Анти - СПИН кампания - раздаване на червени лентички, флаери и предпазни средства, беседи и тестове за СПИН */Раздадени над 400 червени лентички, проведени десетки безплатни СПИН - тестове и раздадени стотици информационни и предпазни средства на учениците, от специалистите на РЗИ с участието на доброволци от Ученическия съвет, педагогическия съветник и медицинските специалисти при училището/*	01 декември 2025 г.	Второ СУ „Проф . Н. Маринов“, съвместно с РЗИ - Търговище	изпълнено
45	Коледни кулинарни състезания	м. декември 2025 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“	изпълнено
46	Провеждане на традиционен благотворителен коледен базар	м. декември 2025 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	изпълнено

47	Участие в Проект „По острието на историята“ - хладното оръжие от фонда на РИМ - Търговище,19-20 век */Ученици от училището - партньор по проекта ма музея изготвиха рекламните плакати за изложбата и бяха отличени с награди – съответно – Първо ,Второ и Трето място, от Директора на РИМ – Търговище/*	През цялата 2025 година	Второ СУ „Проф. Н. Маринов“, съвместно с Регионален исторически музей - Търговище	изпълнено

Политиката за осигуряване на достъп до образование на всички ученици в регионален план се определя от няколко водещи фактора, а именно: безработица и нисък социален статус на населението, високото ниво на емиграция, наличие на рискови групи ученици в неравностойно и уязвимо положение и пр. Тези обстоятелства обособяват учениците в неравностойно и уязвимо положение като най-рисковите групи.

Преждевременното напускане на училище след завършен 7 и 10 клас е значим социален и икономически проблем, който намалява възможностите за реализация на подрастващите на пазара на труда. Това явление създава предпоставки за влошаване на качеството на живот, оказва влияние върху индивидуалните съдби на младите хора, отразява се негативно на благосъстоянието на техните семейства и затруднява възможностите им за развитие.

Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците. От прилаганите специфични политики за превенция на отпадането по-съществени са:

- осигуряване на безплатен транспорт за извозването на учениците до населените места, в които функционират средищни училища,
- осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат,
- позитивна атмосфера на взаимоотношения и управление;
- задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от отпадане/преждевременно напускане на училище;
- повишаване на обхвата в целодневна организация на учебния ден и подобряване на достъпа до разнообразни извънкласни и извънучилищни дейности на деца и ученици, застрашени от отпадане;
- работата с родителската общност;
- реализиране на политики за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, включително осигуряване на достъпна архитектурна среда;
- реализиране на политики за преодоляване обособяването по етническа принадлежност на децата и учениците в образователните институции;
- Предлагане на неприсъствени форми на обучение, както и в паралелки със задочна и вечерна форма на обучение по професионална подготовка за ученици над 16 - годишна възраст.

Основните причини за отпадане от училище се групират в няколко основни категории: социално-икономически, образователни и етнокултурни. Най-ясно процесът се проявява в градския квартал „Малчо Малчев” и в селата с преобладаващо ромско население.

В тази връзка с Постановление № 100/08.06.2018 г. на Министерски съвет се регламентира създаването и функционирането на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Документът е

изменен и допълнен с Постановление № 259 на МС от 14.10.2019 г. Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците. Ето защо усилията на училищните ръководства са насочени в три основни направления:

- превенция на преждевременното напускане на училище;
- реинтегриране и интервенция срещу преждевременно напуснали ученици;
- компенсиране на преждевременното напускане на училище.

Към момента в ЦПЛР-ОДК Търговище се осъществяват дейности в целогодишни занимания, временни групи и занимания през ваканцията. Деца и ученици, на възраст от 5 до 18 години са потребителите на различни занимания за развитие на техните дарби и талант. Около половината от посещаващите Центъра се занимават със спорт, а останалите са предпочели областите изкуство, наука, технологии и гражданско образование. Към Центъра функционира **Търговищкият ученически парламент** - форма на ученическо самоуправление за учениците от гимназиален етап на училищата от града и **Кариерно ориентиране и консултиране.**

ЦПЛР-ОДК Търговище оказва подкрепа за личностно развитие и провежда неформално обучение чрез занимания по интереси за деца и ученици в следните направления:

- Гражданско образование, наука и технологии;
- Изкуство;
- Спорт.

Към институцията функционират 12 организационно-педагогически форми, които се посещават от 638 деца и ученици на възраст от 5 до 18 години, разпределени в 47 постоянни целогодишни групи, 14 временни групи през учебната година и 11 през ваканциите.

Клубове и школи, *функциониращи през 2025г., към ЦПЛР-ОДК Търговище:*

- Клуб по спортна гимнастика;
- Клуб по художествена гимнастика;
- Клуб по баскетбол;
- Клуб по спортна стрелба;
- Клуб по тенис на корт;
- Кинезитерапия и ЛФК;
- Школа по изобразителни изкуства;
- Клуб "Приложно изкуство";
- Еко клуб;
- Детски фолклорен танцов състав;
- Детска музикална школа "По ноти";
- Търговищки ученически парламент (ТУП);
- Кариерно ориентиране на ученици за област Търговище.

В ЦПЛР-ОДК Търговище е изградена система на поощряване с морални и материални награди. За всички участници в целогодишните форми се води информация за тяхното развитие и техните постижения. На Педагогически съвет са приети символите на институцията и е определен дизайнът на отличията и грамотите, които се връчват при провеждането на традиционните прояви. Системно се осигуряват за децата и учениците много награди от спонсори, някои от които традиционно подкрепят дейността на Центъра. Така се стимулира участието на деца и ученици в различни общински прояви.

Децата и учениците, включени в групите на ЦПЛР-ОДК Търговище, са носители на много национални и международни отличия.

Осигурява се подкрепа за личностно развитие, организиране на обучения и провеждане на инициативи за популяризиране работата на Търговищки ученически парламент към ЦПЛР-ОДК Търговище.

Работи се по кариерно ориентиране и консултиране на ученици от уязвими групи по проект "Успех за теб", Деиност 5.

Съгласно приетия Годишен план за младежта за 2025 година за община Търговище и изпълнението на заложените дейности в плана, чийто отговорник е ЦПЛР-ОДК Търговище:

Инициативи за формиране на ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда проведени през 2025г.:

- Проведени обучения по кариерно ориентиране с младежи от Търговищки ученически парламент към ЦПЛР-ОДК Търговище в различни училища в абласт Търговище;
- Анкетни проучвания за определяне на професионалните нагласи на учениците от VII, X, XI и XII клас в област Търговище;
- Индивидуални консултации за каиерно ориентиране на ученици от гр. Търговище и малките населени места в област Търговище;
- Информационно-разяснителна кампания "Дни на средното образование"-2025, за приема в профилираните и професионални училища в община Търговище през учебната 2025/2026г.;
- Участие в VIII Регионална програма на професионалното образование от РУО Търговище.

<u>Доброволчески инициативи с младежи от Търговищки ученически парламент (ТУП) и ЦПЛР-ОДК Търговище през 2025 г.:</u>

- Благотворителен базар на мартенички;
- Участие на ДФШ "Търговище" в благотворителен базар на изкуствата;
- Доброволческа инициатива на ТУП по повод 17 февруари - Ден на спонтанните актове на доброта;
- Дарителска инициатива на ТУП насочена към потребители на клуб „Здраве“;
- Участие на ДМШ "По ноти" в Пролетен благотворителен бал на Ротари клуб Търговище;
- Участие на ДМШ "По ноти" и ДФТС „Джумалийче“ в Благотворителен концерт на Лайнс клуб за подпомагане на талантливи деца и младежи;
- Участие на ДФТС „Джумалийче“ в благотворителен концерт за събиране на средства за построяване на храм-паметник в с. Съединение;
- Участие на ДМШ "По ноти" и ДФТС „Джумалийче“ в отбелязване на 3 декември – Международен ден на хората с увреждания;
- Отбелязване от ТУП на 5 декември – Ден на доброволеца;
- Посещение на младежи от ТУП в Алфамед хоспис;
- Организиране от ТУП на Коледна благотворителна инициатива „Подари добро – дари надежда“.

<u>Проведени инициатими с младежи от ТУП към ЦПЛР-ОДК Търговище:</u>

- Участие на младежи от ТУП като обучители-доброволци в инициативата "Младите хора-бъдещето на Европа" в рамките на проект "Права и ценности", реализиран от Клуб на НСО Търговище и финансиран от ЕС и Фондация "Работилница за граждански инициативи";
- Участие на Търговищки ученически парламент в "Хакатон", организиран по проект на Клуб на НСО Търговище;

- Участие на ДФТС "Джумалийче" в лятна академия, организирана от ЦИОФ България;
- Участие на ДМШ "По ноти" в концерт на балет "Пайпа" - Колумбия.
- Участие на Търговищки ученически парламент в информационна среща "Детството няма втори шанс", организирана от Национална агенция за приемна грижа;
- Участие на представители от ТУП в Общински консултативен съвет по въпросите за младежта към Община Търговище;
- Инициатива "Да запазим Земята чиста" на Еко клуб "Екос" към ЦПЛР-ОДК Търговище и Търговищки ученически парламент;
- Участия на Търговищки ученически парламент в мероприятия свързани с изграждането на толерантно поведение и противодействие на агресивното поведение:

  - Отбелязване на Световния ден за борба с тормоза в училище;
  - Отбелязване Международния ден на толерантността.

Реализирани обучения и тренинги по следните теми:

- "Институции на Европейския съюз";
- "Идентичност и многообразие в обществото";
- Участие на ТУП в серия от обучения в рамките на инициатива "Младите хора-бъдещето на Европа", по проект "Права и ценности".

ЦПЛР-ОДК Търговище е организиратор на следните прояви от Спортния календар на Община Търговище:

- Пролетен лекоатлетически крос;
- Есенен лекоатлетически крос;
- Приятелски срещи по тенис на корт;
- Коледен турнир по народна топка и футбол в зала;
- Общински етап на Ученически игри по следните видове спорт:

- Волейбол; - Баскетбол; - Тенис на маса; - Футбол 7; - Бадминтон; - Шахмат.

- „Мама, татко и аз" – състезание по БДП;
- Турнири по баскетбол;
- Открит урок за запознаване с спотната дисциплина тенис на корт, с ученици от Комплекс за социални услуги "Дъга", по програма "Физическо възпитание и спорт";
- Открит урок по Кинезитерапия/ ЛФК на тема "Профилактика и корекция на неправилната стойка и здравословен начин на живот";
- Участие на спортните клубове към ЦПЛР-ОДК Търговище в състезания и турнири, организирани от спортните федерации по художествена гимнастика, спортна гимнастика, баскетбол, тенис на корт и спортна стрелба.

Подкрепа на ученици от клуб "Приложно изкуство" към ЦПЛР-ОДК Търговище, чрез изпълнение на проект "Зона за изкуство" по НП на МОН „Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците"

Инициативи на ЦПЛР-ОДК за популяризиране на дейностите и творческите колективи:

- Ваканционна програма "Лято с ОДК" през месеците юли и август 2025г.;
- "Седмица на отворените врати";
- Летен пленер на ШИИ в с. Момино;
- Участие в алея на занаятите на 246 традиционен пролетен панаир;
- Участия на ДМШ "По ноти", ДФШ "Търговище" и ШИИ в национални и международни конкурси;

- Участие на ДТФШ "Джумалийче" в Лятна танцова академия на ЦИОФ България;
- Участие на ДМШ "По ноти" в Илинденски събор с. Пресиян, Общоселски събор "Земя и плодородие" с. Бистра, Традиционен събор с. Ловец, Празник "Кралевско веселие" с. Кралево, Национален фестивал "С баница в делник и празник" с. Макариополско и др.
- ЦПЛР-ОДК Търговище е организатор на следните конкурси и творчески прояви:
  - XXI Общински конкурс за изпълнители на популярна песен "Парад на песента" Търговище 2025г.
  - Национален конкурс с международно участие "България в картини и слово"2025г.
  - Годишен концерт на ДМШ "По ноти";
  - Летен пленер на Школа по изобразителни изкуства;
  - Концерт на ДФШ "Търговище";
  - Годишна изложба на ШИИ;
  - Коледен концерт на ДМШ "По ноти";
  - Коледна работилница на ШИИ;
  - Творчески ателиета по приложно изкуство;
  - Възстановка на ДТФС на български фолклорни традиции и обичаи за Бъдни вечер и Коледа на ДФТС "Джумалийче".

С Решение № 5 по Протокол № 21 от 26.02.2013 г. Общински съвет Търговище приема *Наредба за условията и реда за стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Търговище.* Наредбата е изменена и допълнена с Решение № 3 по Протокол № 20 от 27.03.2025 г. като става ***Наредба за стимулиране на деца и ученици с изявени дарби от Община Търговище.***

През 2025 година съгласно ***Наредба за стимулиране на деца и ученици с изявени дарби от Община Търговище*** общо **105 деца и ученици** бяха наградени с еднократно финансово стимулиране в областите: „Образование", „Изкуство" и „Спорт".

Постигането на качествено образование предполага максимално насърчаване на учениците да посещават училище и активно да участват в образователно-възпитателния процес.

Значима стъпка напред в осигуряването на равен достъп до качествено образование от страна на държавата е въвеждането с новия Закон на валидирането - оценяване и признаване на компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене. Този процес вече се прилага в училищата и осигурява достъп до обучение за придобиване на образователна степен и/или професионална квалификация и улесняване на достъпа до пазара на труда. С новите промени от Закона за училищното и предучилищното образование и обучение се дава възможност професионалните гимназии да издават документ, който да доказва придобитите извън формалното образование знания и умения, включително и на работното място. Младежите, отпаднали от системата на образованието, нямат придобита степен на професионална квалификация и възможностите им за завръщане в системата на образованието са ограничени. За младите хора, навършили 16 години - неграмотни и слабограмотни, към дирекциите „Бюро по труда" се осигурява обучение за огрaмотяване по проекти, финансирани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси".

За осигуряване на възможност за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование, с цел улесняване прехода между образование и заетост в

институции от публичната администрация, са включени, съответно по различни Национални програми като „Старт в кариерата” и др. Организирани са срещи със млади хора, завършващи средно образование, за информиране възможностите за трудовата им реализация.

II. ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ И КАЧЕСТВЕНИ УСЛУГИ

Достъп до информация и услуги

Един от приоритетите в политиката на Община Търговище е повишаване качеството и достъпът до информационни услуги в подкрепа на младежкото развитие.

Днес източниците на масова обществена информация: електронни и печатни медии, образователни институции, обществени библиотеки и др., имат ключова роля за събирането, организирането и ползването на информация и за осигуряването на достъп до широк кръг информационни източници. Община Търговище има изградена много добра културна инфраструктура в това отношение – обществени библиотеки, музеи, читалища. Те изпълняват и ролята на памет за миналото като събират, съхраняват и осигуряват достъп до материали, свързани с историята на общността или на отделни личности. Чрез предлагането на разнообразна информация те подпомагат хората да участват компетентно при обсъждането и вземането на решения по ключови проблеми. Културните институции на територията на града и селата успешно си сътрудничат с други организации, за да оползотворят по най-добрия начин ресурсите, с които разполагат: с Център за младежки дейности и инициативи – Търговище, ЦПЛР ОДК Търговище и др.

Бързото нарастване на обема на достъпната информация и продължаващите технологични промени вече имат значителен ефект върху обществените библиотеки и услугите, които те предлагат.

Съгласно приетия Годишен план за младежта за 2025 година за община Търговище и изпълнението на заложените дейности в плана, чийто отговорник е **ЦМДИ – Търговище** осъществи всички планирани прояви. По-конкретно резултатите по месеци, както бяха заложени в плана:

- **Младежкият консултативен кабинет** продължи функционирането си, предлагайки безплатни консултации – индивидуални, по график. Дежурства в него даваха ежеседмично психолог и психотерапевт. Кабинетът работеше през целия творчески сезон.
- Бяха реализирани два тренинга с младежи на възраст 15–18 години. Първият бе обучение през м. април 2025 г. на тема „Принципи на емоционалната интелигентност“ с водещ Росен Русинов – специалист по създаване на лидерски програми по екипен и професионален коучинг. Вторият – през м. ноември 2025 г. - „Общувам, за да има общност“. Тренингът бе реализиран с абсолютно нови участници, като това бе една покана за изследване на себе си. Чрез преживяване в защитена среда, участниците обменяха мисли и идеи със свои връстници, участваха в различни активности. Водещ на тренинга бе Димана Стойчева - дипломант в магистърска степен по психология в Софийски университет участник в международни тренинги, свързани с обучение на обучители и в доброволчески проекти по програма „Еразъм“ в редица страни от Европа. И двете обучения преминаха отново при голям интерес и активно участие от страна на младите хора. Обратната връзка показа за пореден път , че това направление на работа трябва да продължи, предвид ползите, които носи. Провокирайки активността на младите хора, креативността им, тренингите ги учат и как да бъдат смислени в общуването помежду си, да се вгледат в себе си и да се развиват.

Дейности, свързани с младежката активност

- През м. март се проведе заключителният етап от 26 –я общински конкурс за творчество “Слово и багра“ за литература под надслов: „Пет неща, които искам от сърце“.

Конкурсът традиционно има за цел да провокира творческото мислене на младите хора , да бъде форум за изява и да открива нови таланти.

- За 13-та поредна година проведохме общинския конкурс за изработване на творби от рециклирани материали "Еко фантазии"- м. април 2025 г. Конкурсът традиционно е посветен и на Седмицата на Земята. Целта - да бъде провокирано творческото мислене на младежите към артистично рециклиране на ненужни вещи или материали и да им даде възможност за изява. На 23-ти април, във фоайето на Младежки дом – Търговище бе открита изложба с творбите на всички участници , както и наградени най-сполучливите творби.

Основни направления за работа: художествено-творческа и концертна дейност и работа по национални младежки програми и инициативи.

Творческият сезон за формациите към ЦМДИ отново бе динамичен и много успешен . Реализирахме десетки младежки инициативи : участия в конкурси и фестивали в страната и чужбина – Гърция, Турция, годишни продукции на формациите . Кулминацията на дейността ни през сезона бе тържественото честване на 50 годишния юбилей на Младежки дом – Търговище на 11 юни в залата на Драматичен театър. Празничният концерт бе под надслов : „50 години – заедно по-добри". В чест на 24 май Младежки дом – Търговище бе отличен с годишната награда на Община Търговище за високи творчески постижения.

През годината отново активна бе постановъчната и концертна дейност на Балетна формация „Търговище". След спечелен проект по програма „Култура плюс" на Община Търговище - „Хореография и постановка на балетен спектакъл „Приключенията на Лукчо и приятели", децата от формацията активно се включиха при поставяне на отделните картини от спектакъла и са в процес на подготовка за тържествено отбелязване на 55 от създаването на Балетната формация през април 2026 -та.

През лятото на 2025- та Представителният детско- юношески фолклорен ансамбъл "Шарено герданче" участва успешно в Международния фестивал на изкуствата в Чанаккале, Турция. Певиците на ансамбъла имаха за поредна година множество изяви и заслужено получиха положителни оценки за представянето си. Балет ВЕГА успешно участва в международния фестивал „Корабът на изкуствата" – Поморие, през м. юни. Момичетата от школата заедно с мажоретния състав се включиха в реализацията на проект „Творческа работилница "Танцово вдъхновение" – отново спечелен по програма „Култура плюс" на община Търговище.

Бих могла да обобщя: В Център за младежки дейности и инициативи – Търговище целогодишно се занимават над 300 деца и младежи, които са обхванати в постоянни творчески дейности. Освен тях около 200 са включени в други младежки инициативи. Стотици са зрителите на творческите продукции, които създават балетна формация „Търговище", Школа за модерен балет ВЕГА, Вокално студио „Ритъм" и Представителен детско-юношески ансамбъл "Шарено герданче". Само за отчетната 2025 година те са над 3000 души. Тази бройка се отнася до зрителите ни в Търговище, а при изявите извън страната няма как да посочим цифри.

Анализът сочи, че продължава тенденцията на поддържане високо ниво на качеството на услугата, която предлагаме. В Центъра работят най-добрите творчески формации, които непрестанно се стремят да се усъвършенстват и се развиват. Доказателство за това са многобройните отличия от конкурси , а така също и отзиви от обществеността.

През изминалата 2025 г. в **Регионалната библиотека „Петър Стъпов" Търговище** се проведоха следните културно-масови прояви, свързани с младежта:

През цялата година в секторите „Читални за възрастни" и „Заемна за възрастни" се проведоха предвидените обучителни сесии, свързани с възможностите и ресурсите на

библиотеката. Ученици от града имаха възможност да се запознаят с представените в интернет електронен каталог, каталог на нетрадиционните носители, БД „Краезнание", начините за търсене и ползване на информация в тях. Те направиха самостоятелни търсения в електронният каталог на литература, изучавана в училище и според личните си предпочитания. Специално място библиотекарите отделиха на представянето пред учениците и техните ръководители на Дигитална библиотека - „Мост през вековете" - Търговище.

През 2025 година Регионална библиотека „Петър Стъпов" отново бе домакин на традиционни концерти, организирани и проведени съвместно с Частна музикална школа „Доминанта" в залата на библиотеката. Събитията бяха посветени на първа пролет Международния ден на детето, и донесоха много и силни емоции. Малки и големи музиканти демонстрираха резултата от упоритията си труд, като изпълниха пиеси от български и чуждестранни композитори. Отлично подготвени от музикалните педагози Ваня Иванова и Петя Димова, децата заслужено получиха силни аплодисменти от многобройната публика. Частна музикална школа „Доминанта" е дългогодишен партньор на Регионална библиотека Търговище в усилията ù на подкрепя, насърчава и предоставя сцена за изява на младите изпълнители в града – пианисти, цигулари, китаристи. Школата може да се похвали с многобройни успехи в инструменталното обучение по отношение на интерпретационната техника, възпитанието на художествен вкус, сценично поведение и формирането на цялостна музикална култура.

Творчески конкурс за рисунка „Приказните герои на Х. Кр. Андерсен, като неделима част от вълшебното детство" бе обявен през февруари. Регионалната библиотека „Петър Стъпов" отличи участниците в конкурса за рисунка, посветен на 220 години от рождението на писателя Ханс Кристиян Андерсен и Международния ден на детската книга през месец април. В детската читалня на културната институция се състоя официалното награждаване на призьорите в три възрастови групи. Получените рисунки са над 150, преимуществено участниците са от детски и учебни заведения от различни населени места на област Търговище. С част от детските рисунки по темата на конкурса бе подредена изложба във фоайето на библиотеката. А всички присъстващи имаха възможност да разгледат специално подреден кът с творби на автора.

По повод двадесетия Национален маратон на четенето, който се организира от Българска библиотечно-информационна асоциация и се провежда от 2 април – Международния ден на детската книга до 23 април – Международния ден на книгата и авторското право на 15 април в библиотеката се проведе събитието „ Работилница за приказки и как героите оживяват в приказни илюстрации с Изд. Ева и Мария". В "Детски отдел" учениците бяха посрещнати с приказен декор и феи- магьоснички, които по атрактивен начин, под формата на спектакъл, представиха пред събралата се публика книгата „Кари Кометата и корабът на сънищата". Сред безброй забавни моменти събралите се деца се привързаха към историята за Кари Кометата, която в книгата помага на децата да имат спокойния и лечебен сън, който заслужават. Самата Кари е истинско кученце, което Ева, авторката на приказката, осиновява от улицата. Книгата подкрепя най-голямата организация за бездомни животни в България – Animal Rescue Sofia.

През месец март в Регонална библиотека "П. Стъпов" се проведе информационна среща с представители на Бюрото по труда и библиотеката. По време на срещата присъстващите имаха възможността да се запознаят с услугите, които предлагат двете институции, както и да се информират за настоящи и бъдещи проекти, които биха били полезни за всеки трайно незает, неучащ или за всяко заинтересовано лице.

На 13 май по повод 14-ти май, празника на Търговище, Регионална библиотека „Петър Стъпов" се превърна в арена на вълнуваща интелектуална битка. Ученици от Първо СУ „Св.

Седмочисленици“, които са и младши посланици на Европейския парламент, се впуснаха в забавната и образователна игра „Кой е най?“, целяща да провери знанията им за родния град.

Четирима смели участници – застанаха на обособени състезателни места, оборудвани с бутони за реакция, готови да покажат своята бързина, съобразителност и познания за забележителностите, историята, културата и традициите на Търговище. Играта премина през четири динамични нива, като всяко от тях изискваше различни умения – от отговаряне на затворени и отворени въпроси до разпознаване на знакови изображения. Младите ерудити демонстрираха широка обща култура и задълбочени познания за своя роден край и показаха, че Търговище е не само техен дом, но и източник на гордост и вдъхновение.

Емоцията завладя залата, когато в третия кръг младите таланти, подкрепени от своите съученици, влязоха в истински сблъсък на умове. Тази оспорвана надпревара не само короняса най-знаещия, но и ярко илюстрира живия интерес на младото поколение към историята на Търговище. Самата игра "Кой е най?", със своите предизвикателни въпроси за миналото и настоящето на града, се оказа полезна и за публиката, която също имаше възможност да научи нови и любопитни факти за Търговище.

През май и юни бяхме домакини на талантливите ученици от II СУ "Професор Никола Маринов" - Търговище. Те изнесоха своята годишна продукция пред многоброна публика във фоайето на Регионална библиотека. Поздравяваме ги за положения труд и показаните умения и таланти и пожелаваме смело да вървят и покоряват нови върхове в сферата на изкуството и музиката!

Тазгодишната Европейска седмица на програмирането се провежда между 11 и 26 октомври 2025 г. И тази година използвахме новите технологии, за да насърчим децата да усъвършенстват двигателните си умения и да осъществяват своите идеи с помощта на програмирането. На помощ ни дойдоха програмируемите пчелички Bee-bot, робота Финч и очилата ни за виртуална реалност за радост на всички деца. Европейската седмица на програмирането помага на милиони хора в Европа и извън нея да учат, да създават, да правят нововъведения и да се забавляват с цифровите технологии. Умението да програмираме ни дава предимство в цифровия свят, като ни позволява да го контролираме, променяме и дори да го правим по-добър.

III. РАЗВИТИЕ НА МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

Младежко доброволчество

Доброволчеството дава множество възможности на младите хора да изразят своя порив към хуманност и грижа за другите, както и да се утвърдят общочовешките ценности сред младото поколение. Нараства готовността на младите хора да участват в доброволчески акции. По въпросите на доброволчеството на територията на Община Търговище работят активно следните организации: Българският младежки Червен кръст, Клуб на Нестопанските организации, Регионална здравна инспекция, ЦПЛР - ОДК Търговище с ученици от Търговищкия ученически парламент, Общински съвет по наркотични вещества и др.

Български младежки Червен кръст е предпочитана неправителствена организация от търговищките младежи. В нея те намират подкрепяща среда и възможност да развият полезни житейски и социални умения. БМЧК им предоставя поле за изява. Младежите планират, организират и провеждат кампании, демонстрации и обучения за свои връстници.

БМЧК- Търговище за 2025 година отчита следните дейности:

- **Организационно развитие**

Към края на 2025 година в областната организация на БМЧК- Търговище членуват 90 доброволци. Броят на клубовете се запазва. Те са общо четири. Два от тях са на територията на град Търговище, и по един в Попово и Антоново.

Всички клубовете на БМЧК- Търговище разполагат с добра материална база. Доброволците в Попово използват актовата зала на Профилирана гимназия „Христо Ботев“. Те намират подкрепа в лицето на директора на училището – г-н Атанас Атанасов, медицинското лице-д-р Радмила Атанасова, както и г-жа Севджан Феимова- учител по биология. Провеждат се срещи с доброволци от търговищките клубове. Клуб „Добро сърце“, Антоново има обзаведено помещение в своето училище(СУ „Св. Св. Кирил и Методий“). Там членовете му провеждат срещите си, подготвят благотворителните базари и информационните кампании. Тяхната дейност се подпомага от Николина Максимова-дългогодишен фелдшер в училището и член на Общинския съвет на БЧК- Антоново.

Доброволците от областния град използват за сбирки, обучения и подготовка на кампании кабинета по Първа помощ в сградата на Секретариата на БЧК Търговище.

През 2025 г. бяха осъществени няколко проекти и кампании на областната организация: петата кампания „Облечи усмивка и брой до 12“, проект „Ние сме различни и еднакви“ по Програма за развитие на иновации и добри практики на БМЧК, „Мисия 7 посоки“, финансиран от швейцарското дружество „Вариант 5“, третата кампания „Една снимка равна на една детска усмивка“. Доброволците отбелязаха активно участие в акции и провеждаха обучителни сесии с връстници.

Доброволците продължиха да изграждат своя капацитет като участваха в различни обучения на областно и национално ниво. Проведени бяха обучения по общи знания, първа помощ, превенция на агресивно поведение, по програма „Закрила, равнопоставеност и включване“ и др.

Дългогодишни партньори в осъществяването на дейностите на организацията са швейцарското сдружение Вариант 5 (с финансиране на проекти), Търговищки ученически парламент, Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно информационен център, Регионална здравна инспекция , училища, детски градини и социални институции, а от тази година и Младежкият център.

Всички дейности се отразяват в социалните мрежи и от местни информационни медии.

- **Направление „Хуманитарно образование“**

Хуманитарното образование е направление, в което БМЧК продължава да се развива активно и да прилага нови практики за разпространяване на принципите на Червенокръстското движение и промотиране на култура на толерантност в обществото.

С множество инициативи през 2025 година нашата организация отбелязва 60-годишнината от приемането на фундаменталните принципи на Червения кръст. Доброволците се включиха в онлайн кампании по повод 8 май (Международния ден на ЧК/ЧП) и „Панаир на принципите“, осъществени от няколко областни организации.

Друга интересна инициатива, вдъхновена от годишнината на 7-те принципа е „Мисия 7 посоки“. Това е проект на БМЧК- Търговище, финансиран от швейцарското сдружение "Вариант 5". Проектът е насочен към млади хора, предимно ученици над 14 годишна възраст, които чрез участието си в състезание да се запознаят с принципите и дейностите на организацията.

Състезанието се проведе през октомври в парк Борово око. Участниците, младежи на възраст от 14 до 19 години бяха разпределени в 7 екипа, които преминаха през 7 състезателни пункта. На всеки от пунктовете младежите се запознаха с една от дейностите на Български младежки Червен кръст- първа помощ, активно включване в социална среда, реакция при бедствия, екология, хуманитарно образование. Партньор в инициативата беше Спортният клуб по ориентиране „Вариант 5“ -Търговище. Младежите имаха шанс да преминат кратък маршрут обозначен на специална карта, подготвена от представителите на

клуба. Последната задача на екипите беше да подредят пъзел от 7 части. За победителите имаше награди. Останалите участници също получиха малки сувенири.

По повод Деня на розовата фланелка, насочващ вниманието върху борбата с тормоза в училище, младите червенокръстци подготвиха изнесена среща с гражданите на Търговище. Запознаваха ги с тематика на деня и значимостта му. Желаещите имаха възможност да подкрепят инициативата, като напишат кратко послание към евентуален потърпевш от насилие или към агресор. Върху листче под формата на розова фланелка гражданите отправяха пожелания за обич, доброта и толерантност.

В Антоново денят на розовата фланелка беше част от проект „Сигурно бъдеще: Превенция и защита на децата от насилие в училище и общността“ и бе изпълнен с вдъхновяващи дейности, насочени към изграждането на позитивна и подкрепяща среда.Създадена беше „Стена на добрите думи” - на табло бяха изписани позитивни и вдъхновяващи съобщения към приятели и съученици. В дискусии по класове доброволците обсъдиха проблемите за тормоза в училище и семейството, необходимостта да бъдем съпричастни и да не затваряме очите си, когато някой е подложен на насилие и унижение.

Друга интересна онлайн кампания, осъществена в партньорство с доброволци от други области беше „Март- месец на жената“. В продължение на няколко дни в социалните мрежи на БМЧК се публикуваха клипове с информация за жени, постигнали много в областта на науката и обществените дейности.

Още в началото на 2025 година беше проведено областно обучение по превенция на агресивно поведение. В него участваха доброволци от всички клубове. То даде тласък за инициативи, насърчаващи толерантност и приемане на различните. Една от тях е проектът „Ние сме различни и еднакви“ по Програма за развитие на иновации и добри практики на БМЧК. Проектът цели превенция на агресивно поведение на деца от детски градини и насърчаване на толерантни отношения чрез игрови модели.

Децата участваха активно в дейностите. С помощта на доброволците те изработиха от подръчни материали герои на сценка. Самите герои бяха различни животни, с различни умения, обитаващи различна среда,. Обединява ги обаче обща цел- празнуват заедно рожден ден, помагат на приятел в беда, правят добрина. Доброволците изготвиха сюжети на истории и декор с различните местообитания на техните герои. По време на играта децата с помощта на доброволците търсиха варианти как всеки от героите може да даде своя принос за постигане на общата цел. Проектът беше изпълняван едновременно от БМЧК- Търговище и БМЧК- Ямбол и започна с работна среща в гр. Котел, където всички заедно обсъдиха конкретните дейности по проекта. Методиката на работа с децата от детските градини е описана в специален наръчник. В общо 9 детски градини в двете области бяха проведени ателиета.

„Всички имаме права. Всички ги спазваме!“ – под това мото в СУ „Св.Св. Кирил и Методий“ гр. Антоново беше проведена специална дискусия, посветена на правата на детето. Поводът? Международният ден на детето –1 юни. Чрез ролева игра учениците не просто говориха, а влязоха в реални ситуации от училищния живот, за да потърсят решения с разбиране, диалог и емпатия. Всеки имаше думата, всяко мнение – значение.

Тук трябва да спомена и обученията „Закрила, равнопоставяне и включване“, които се проведоха през октомври и ноември и са важна част от хуманитарното образование на доброволците. Ателиета по програмата бяха проведени в Търговище, Попово и Антоново.

По повод месеца на толерантността през ноември се реализира инициативата „Различни чорапи, еднакви сърца“ Една прекрасна инициатива на учениците от четвъртите класове на I СУ „Св. Седмочисленици“ гр. Търговище осъществена с подкрепата на БМЧК.

С голям творчески ентусиазъм учениците изработиха играчки от разноцветни чорапи. Към тях добавиха послания за взаимопомощ и доброта.Играчките бяха подарък за

слънчевите деца от ЦСОП Търговище. В отговор на благородния жест, учениците получиха „Мост на толерантността“, направен от децата.

Клип по повод международния ден на доброволеца беше сниман от доброволците на няколко областни организации (включително и Търговище). Тази година отбелязахма празника под мотото „Навсякъде, за хората.“ .

- **Първа помощ**

Обучения по първа помощ на доброволци и ученици, демонстрации на Младежкия авариен екип.

Дейностите по първа помощ се осъществяват по с активното участие на Младежкия авариен екип.

През април беше проведено областно състезание на Ученическите екипи по първа помощ. Подготовката на екипите и организацията на състезанието бяха осъществени от членовете на Младежкия авариен екип (МАЕ).

Проведено беше обучение за 27 доброволци от клуба в Попово. Те получиха сертификати за ниво 1 от системата за сертифициране на БМЧК.

Изнесени бяха презентации по ПДП в шест класа от I СУ „Св. Седмочисленици“, гр. Търговище, пред ученици от училището в с. Камбурово, Първо ОУ „Христо Ботев“, гр. Търговище, Детско полицейско управление в Омуртаг и Търговище и други с общо над 190 участници.

В Антоново с ученици от пети до седми клас бяха проведени кратки обучителни сесии на тема „Как да се предпазим от травми през зимата“, „Оказване на първа помощ. Знаем ли как?“

На 13 юни в Търговище се проведоха VI-ите военни игри „Бъди войник“. Те бяха организирани от Военното окръжие в града и в тях със свои отбори се включват ученици от различни училища в областта- общо 23 отбора. МАЕ-Търговище направи демонстрация на КПР и оказа съдействие на пунктовете по първа помощ и пренасяне с носилка на "ранени" войници. Военните игри „Бъди войник“ са част от кампания, която цели популяризиране на военната професия сред обществото и най-вече сред подрастващите.

През септември в Търговище се проведе Тактическо учение по антитероризъм. По време на тактическото учение бе проиграна ситуация, в която е подаден сигнал от ръководството на Професионалната гимназия по земеделие в гр. Търговище в оперативната дежурна част на областната дирекция на МВР, че човек от педагогическия колектив е получил имейл за поставено самоделно взривно устройство в училищната сграда. Целта на учението бе да се провери степента на подготовка за реагиране и взаимодействието между всички структури и участници при ограничаване и ликвидиране на последствията от възникналата извънредна ситуация. Освен служители на ОДМВР-Търговище и РУ-Търговище в занятието взеха участие и служители от съседни на Търговище областни дирекции, както и на РДПБЗН-Търговище, ЦСМП-гр. Търговище, МАЕ и ДЕРБАК-Търговище участваха съвместно с останалите структури като оказваха първа психологична помощ на пострадалите.

Доброволците взеха участие в съвместно междуобластно учение на Единната спасителна система с доброволците от Разград, проведено край с.Трапище през есента.

Световният ден на първата помощ през септември беше отбелязан на междуобластно тренировъчно учение, проведено на територията на област Шумен с участието и на членове на МАЕ- Търговище и ДЕРБАК Шумен, Добрич, Варна и Силистра.

Доброволците се включиха в организираните от Европейската мрежа на службите на пътна полиция ROADPOL дни на безопасността на пътя между 16 и 22 септември с мото **„Давайте пример!“.** На 18 септември - Деня без загинали на пътя доброволци на БМЧК запознаха с инициативата своите връстници в училище.

➢ **Здравна програма**

През годината доброволците участваха в много превантивни дейности.

По повод Деня на влюбените, 14 февруари, беше проведена съвместна кампания с Регионална здравна инспекция Търговище. Гражданите получиха информационни материали, придружени с послания за безопасно, нерисково сексуално поведение. Доброволците се включиха и в лятната кампания на РЗИ „Лято без риск“.

Световният ден за борба с наркоманиите 26 юни мина под мотото „Силата е в избора“ и беше отбелязан с игри и предизвикателства на площада пред театъра в Търговище. Партньори БМЧК бяха Общинския съвет по наркотични вещества и Регионалната здравна инспекция.

Доброволците от ПГ „Христо Ботев“, гр. Попово отбелязаха седмицата на сърцето с множество инициативи. Под ръководството на г-жа Феимова в училищната библиотека беше проведен специален час по биология. Темата на урока – **„Сърцето – чудото в нас“** – поведе учениците на пътешествие из анатомията и физиологията на сърдечно-съдовата система. Учениците се запознаха с работата на сърцето, рисковете за здравето му и полезните навици, които го пазят.

„В ритъма на сърцето“ беше поредният урок, свързан с повишаване на здравното образование в Седмицата на сърцето. По покана на г-жа С. Феимова, гост-лектор в часа по биология и здравно образование беше кардиологът от МБАЛ Търговище д-р Русев. Директорът на училището г-н А. Атанасов представи д-р Русев и поводът на срещата – Денят на сърцето и информационната кампания на Дружеството на кардиолозите в България, част от глобалната инициатива на Световната сърдечна федерация за повишаване здравето на сърдечно-съдовата система.

На бъдещите медици д-р Русев представи какво представлява сърдечно-съдовата система, болестите, от които страда системата, както и шестте правила за добро сърдечно здраве: физическа активност, здравословно хранене, прием на течности, достатъчен сън, без вредни навици и висока здравна култура.

➢ **Активно включване в социална среда**

Кампанията „Облечи усмивка и брой до 12“ вече е традиционна за търговищките доброволци. В деня на своето изпращане от училище част от търговищките абитуриентите обличат тениски, изрисувани от доброволците на червенокръстката организация и деца с увреждания. В петата кампания се включиха над 250 абитуриенти от Търговище и Попово.

Със събраните средства от кампанията „Облечи усмивка и брой до 12“ се закупуват материали, необходими за работа с децата от институциите, които са се включили в кампанията. През 2025 година активно участие в ателиетата взеха младежите от Специално училище за ученици с увреден слух "Св. Иван Рилски", Комплекс за социални услуги "Вижън" (Търговище) , Комплекс за социални услуги "Дъга"(Търговище) , Педиатрично отделение на МБАЛ Търговище, ПГ "Христо Ботев"(Попово), ЦНСТ Попово.

Събраната сума тази година е 5100 лв. За СУУУС "Св. Иван Рилски" са закупени няколко образователни софтуерни продукти на обща стойност 757,20 лв., за Педиатричното отделение - 2 броя инхалатори, специални работни лампи и спални комплакти на обща стойност 640 лв., за Комплекс за социални услуги "Дъга"- 8 бр. пуф- барбарони на стойност 551,60 лв. и за ЦНСТ за деца и младежи с увреждания Попово- хладилник на стойност 700 лв. Закупени са тениски за 2199,67 лв. , бои и материали за рисуване за 168,37 лв

Благотворителната кампания "Една снимка равна на една детска усмивка" се проведе за трети път пред коледната елха на центъра на град Търговище. На 12 и 13 декември търговищенци се снимаха в коледна рамка и аксесоари на фона на красивата елха. За кампанията беше привлечен професионален фотограф Свилена Димитрова. Събраните средства са 1815,66 лв. С тях са закупени подаръци за 44 деца от социално слаби семейства.

Семействата са бенефициенти по програма на Клуб на НСО-гр. Търговище и такива, които са подали молби за социално подпомагане от БЧК. Децата получиха своите подаръци на коледно тържество.

Разнообразни са инициативите на доброволците от Антоново. Те организираха коледни базари, базари по повод Св. Валентин и Баба Марта. Собственоръчно изработваха картички, сувенири и мартенички.

Освен традиционните благотворителни фондонабирателни кампании, доброволците участваха в редица екологични инициативи.

На 22 април беше отбелязан Деня на Земята с активно участие в почистването на училищните тревни площи. В духа на опазване на околната среда и създаване на устойчиво бъдеще, учениците събраха отпадъците и засилиха ангажираността си към чистотата и природосъобразния начин на живот.

Доброволци от горните класове изнесоха презентации за опазване на природната среда пред по-малките ученици (5-7 клас).

С информационна кампания беше отбелязан и 22 март.Темата на Световния ден на водата 22 март за тази година - „Опазване на ледниците“, насочва вниманието на световната общност към факта, че ледниците се топят по-бързо от всякога.

В периода 27-30 октомври в СУ „Св. св. Кирил и Методий“ – град Антоново бе организирана Седмица, посветена на Деня на народните будители – празник на духовността, знанието и почитта към делото на българските просветители и книжовници.

Доброволците активно участваха в различни инициативи на училището. В конкурси за разказ и есе, посветени на делото на будителите учениците показаха своите литературни умения, творческо мислене и отношение към родното слово.

По повод месеца на програма „Хелфи“ доброволците проведоха ателиета с деца от ДГ „Здравец“ и ДГ „Слънце“, в които участваха общо над 80 деца.

По повод деня на Земята 22 април доброволците от Търговище облагородиха градинките около беседките, изградени по проекта "Space to Create" в парк Борово око.

Засадени бяха няколко вида цветя и два вида дръвчета.

На първи юни доброволците организираха на площада пред БЧК детски празник с много балони, подаръци и игри.

Доброволците на БМЧК- Търговище участват изключително активно във всички кампании. Те са ценен ресурс за областната организация, благодарение на техните, идеи, хуманитарен заряд и отдаденост на каузата.

През отчетния период Български младежки Червен кръст- Търговище успя да реализира планираните дейности. Организацията има своето място в неформални обучения и дейности с различни групи деца и младежи.

БМЧК- Търговище продължи да бъде пълноценен партньор на местни неправителствени, областни и общински организации и институции.

През 2025 г. социалните услуги, управлявани от Сдружение „Асоциация НАЯ“ са ползвани от 8 младежи на възраст до 29 години. С тези потребители са извършвани дейности, както следва:

- изследване и разбиране на проблеми и затруднения, които срещат за постигане на основните цели в живота си и обмисляне възможните решения и действия за преодоляването им;

- подкрепа на младите хора защитават и отстояват своите права и потребности в рамките на налични правни и административни процедури, както и осъществяване на взаимодействие и кординация между служител/служители от други услуги или от различни

институции, организации и административни органи в интирес на заинтерасовано лице, което има нужда от кокретна подкрепа за реализиране на своите права и потребности;

- развиване, възстановяване, поддържане или подобряване на социалните умения, умения за самообслужване, комуникация, разрешаване на емоционални конфрикти, овладяване на поведението, понижаване на тревожността, подобряване на самооценката, възможностите за труд и други.

- социализиращи дейности за лица във висок риск от социално изключване.

След направена оценка на потребностите от подкрепа за всяко лице е изготвен план за подкрепа и са изпълнени индивидуални дейности за информиране и консултиране, застъпничество и посредничество, терапия и рехабилитация, както и групови дейности по общностна работа и обучения за придобиване на умения.

През 2025 г. получиха финансова подкрепа двама младежи, потребители на социални услуги към „Асоциация НАЯ“ да повишават своята квалификация.

През годината „Асоциация НАЯ“ осъществи дейности по превенция на две училища в община Търговище – I ОУ „Христо Ботев“ и III ОУ „П.Р.Славейков“. 20 доброволци на възраст 12-15 години бяха обучени по теми свързани с насилие, основано на пола.

По повод „16 дни активизъм за борба с домашно насилие“ Се организираха поредица от събития.

На 25 ноември 2025 г. стартира кампанията „Ден на отворените врати“.

Социалната услуга беше посетена от ученици (15-18 години) от Първо Су „Св. Седмочислении“ и техния ръководител. Учениците бяха информирани по темите: домашна насилие, разпознаване на феномена, начини за справяне, подаване на сигнал, разглеждане на ситуации, които водят до нездравословни отношения в интимната връзка, разясняване на мерките по Закона за защита от домашно насилие.

IV. НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

Анализ и оценка на здравословното състояние на децата и учениците в област Търговище

Комплексната оценка на здравословното състояние на децата и учениците от организираните колективи в област Търговище е изготвена съгласно изискванията на Наредба № 8 от 3 ноември 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, Наредба № 3 от 2000 г. за здравните кабинети в училища и детски заведения и на база постъпилите унифицирани таблици, предоставени от медицинските специалисти към здравните кабинети.

През 2023 година на територията на Областта има 50 училища и 62 детски заведения / включващи 21 основни детски градини, 5 детски ясли и 36 групи със самостоятелна материално – техническа база към основните детски градини/.

През 2023 година обхванатите с профилактичен преглед деца до 18-годишна възраст са с 0.30% повече от предходната година. В предучилищна възраст обхващаемостта се е увеличила с 1.58% от 2022 г., а в училищна се е запазила същата.

По-голяма част от детското население в Търговищка област е с добро физическо развитие.

Физическата дееспособност на децата се е увеличила, а при учениците се запазва същата, като предходната година.

Медицински проблем за детската възраст в региона продължава да бъде затлъстяването. При децата и при учениците за поредна година е на първо място. През 2023 година то е 1.88% от прегледаните деца и 9.89% от всички прегледани ученици при 2.11% от прегледаните деца и 8.95 % от прегледаните ученици за 2022г. и 1.54% от децата и 8.39% от

учениците за 2021г. Социалното му значение се определя от развитието в по-късна възраст на редица заболявания – хипертония, сърдечно–съдови, мозъчно-съдови заболявания, диабет, липидни нарушения още от детска възраст и др.

Освен генетичните фактори, то е свързано до голяма степен с небалансираното хранене и хиподинамията.

На второ място при децата и учениците през 2023г. са заболяванията на нервната система и сетивните органи.

Очните заболявания продължават да имат висок относителен дял в структурата на нозологиите, регистрирани при профилактичен преглед главно при учениците.

Заболяванията на дихателната система заемат трето място при учениците, главно с диагноза „Астма".

Увеличил се е делът на децата и учениците с диагноза „специфично забавяне в развитието".

В структурата на моментната болестност и диспансеризацията на децата и учениците не се наблюдават съществени промени през последните години. Отново най-често срещани при децата са астма, генерализирани разстройства в развитието и детски аутизъм, други поведенчески и емоционални разстройства, а при учениците водещи са болестите на нервната система и сетивните органи, заболяванията на дихателната система, болести на ендокринните жлези и обмяната, вродените аномалии.

Данните от профилактичните прегледи и диспансерното наблюдение на деца и ученици за 2023 година потвърждават необходимостта от системното им провеждане като възможност за ранно откриване и отстраняване на здравни проблеми у подрастващите. От значение е още в детска възраст да се акцентира върху дейности за профилактика на хроничните незаразни заболявания, които съставляват значителен дял от патологията на възрастното население.

Нужно е по-добро взаимодействие между медицинските специалисти и семейните лекари, за да се подобри обхващането с профилактични прегледи на децата. Медицинските специалисти към учебните заведения да информират родителите за провеждането на профилактични прегледи, като обяснят необходимостта от тях.

Медицинският специалист би могъл да работи по-активно с диспансеризираните деца, прилагайки индивидуален подход към всяко от тях.

За профилактика на водещите заболявания – затлъстяване, гръбначни изкривявания, смущения в зрението, астма, медицинските специалисти е нужно да подобрят взаимодействието си с ръководствата на учебните заведения и да предлагат мерки за повишаване на двигателната активност.

С цел правилното физическо развитие да се съблюдава пълноценно и здравословно хранене.

За подобряване на здравословното състояние на детското население от областта е необходимо да продължи реализирането на регионални профилактични програми за преодоляването на конкретните здравни проблеми в областта, с ангажирането на медицински специалисти, педагози, родители и обществеността като цяло.

Поради това, че не всички учащи предоставят талони за профилактичен преглед по препоръка на РЗИ медицинските специалисти от здравните кабинети към детските заведения и училищата осъществяват измервания на ръст и тегло на всички деца и ученици. През 2023 година са осъществени измервания на всички деца и ученици.

Всяко лято, по време на задължителните обучения от експерти на РЗИ медицинските специалисти от Областта се запознават с изготвения Анализ на здравословното състояние на децата и учениците. Целта е от своя страна медицинските специалисти да запознават с

резултатите ръководствата на детските и учебни заведения и родителите, като се предложат конкретни инициативи за подобряване на здравословното състояние.

По Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести се осъществяват редица обучителни мероприятия, свързани със здравословното хранене, небалансираното хранене и болести, свързани с него, значението на двигателната активност за изграждане на здрави кости, оралната хигиена, обща хигиена, вредата от тютюнопушенето, употребата на алкохол, зависимостите и др.

Чрез медиите обществеността се информира за дейностите на РЗИ, свързани с разпространение и усвояване на здравни знания и здравословно поведение от децата и подрастващите.

<u>Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2021 – 2025 г.</u>

През 2024 година са проведени 22 обучения на 549 ученици от област Търговище по темите: „Изборът е твой!“, „Защо животните не пушат?“, „Какво печелим и какво губим, когато пушим?“, „Тютюнопушенето – модерната болест!“, „Вейп“ и други. По време на обученията сред ученици от 1 до 6 клас е направена демонстрация на пушещата кукла „Сю“, като нагледно е показано на подрастващите пътя на цигарения дим в организма и отделянето на катран в белите дробове при изпушване на една цигара.

По повод **31 май – Световен ден без тютюнопушене** пред Драматичния театър - Търговище, РЗИ съвместно с Българския младежки червен кръст и Общинския съвет по наркотични вещества проведе скринингова кампания за безплатно измерване на въглероден монооксид в издишан въздух на желаещите пасивни и активни пушачи, жители и гости на града. Мотото на тематичния ден бе: „Защитата на младите хора от намесата на тютюневата индустрия“, с насоченост към популяризиране дейността на Кабинета за консултиране и отказване от тютюнопушене.

Отбелязване на **21 ноември – Международен ден без тютюнопушене** премина под мотото: „Месец без никотин! Изборът е твой!“. По този повод мобилната форма на ККОТ към Инспекцията гостува в 4 средни училища и професионални гимназии от област Търговище. От възможността да изследват количеството на въглеродния монооксид в издишан въздух се възползваха 254 ученика.

Разпространени са 550 информационни материала.

Публикувана е тематична статия в местните електронни медии.

➢**Алкохол:**

През отчетната година са проведени 12 обучения сред 424 ученика. Представени им бяха темите „Алкохол. Какво ни причинява?”, „Вредата от употребата на алкохол върху шофирането“. Всички се възползваха от възможността да използват алкоочилата и да придобият представа какви са част от симптомите при употребата на алкохол.

По програма Детско полицейско управление в Национален STEM център с. Ястребино се проведе обучение на тема „Зависимости и вредата от употребата на алкохол и енергийни напитки“. Направени бяха симулационни игри с използване на алкоочила.

Разпространени бяха 100 информационни материала “Алкохола и младите хора“.

➢ **Хранене:**

През 2024 година са осъществени 51 обучения сред 1197 деца и ученици и 1 обучение на родители по теми, свързани със здравословното хранене и здравословния начин на живот.

Презентирани бяха темите „Здравословен начин на живот“, „Хранителни разстройства“, „Здравословно хранене“, „Хранене и зъбна профилактика“, „Хигиена и култура на храненето“, „Принципи на здравословното хранене“, „Нездравословно хранене и болести, свързани с него“, „Енергийни напитки“.

По време на обученията при децата от детските градини и малките ученици се провеждаха практически тренинги за разделяне на полезните и вредни храни като децата посредством забавления и игри добиха полезни знания.

По повод 19 май - Европейският ден за борба със затлъстяването:

- Ученици от третите класове на две училища от гр. Търговище на открито в парка децата правиха Пирамида на здравословното хранене и играха състезателни игри. На всички бе направено измерване на ръст и тегло.
- Изготвена и публикувана на сайта на Инспекцията е статия.

Световната седмица на кърменето бе отбелязана с:

-Тематична статия в местните медии;

- Предоставени здравно – информационни материали на координатора на здравно–консултативния център към МБАЛ – Търговище.

През месец ноември бе проведена **„Седмица за борба със затлъстяването“**, включваща**:**

- Обучения в детски градини от гр. Търговище по темите „Здравословно хранене“, „Хигиена“, „Полезни и вредни храни“. Навсякъде се провеждаше практическо занятие – разделяне на полезни и вредни храни;
- Обучения по различни теми, свързани със здравословното хранене и вредата от употребата на енергийни напитки в училищата;
- Приготвяне на сандвичи със здравословни продукти, направата на плодови салати стана любимо занимание на учениците от началните класове и детските градини;
- В ДГ „Звънче“ проведоха мероприятие „Мастър Шеф“. Децата, облечени като готвачи заедно със своите майки приготвиха здравословни сандвичи;
- В ДГ „Славейче“ децата, облечени като готвачи си правиха плодови и зеленчукови салати;
- Направено е измерване на ръст и тегло на 68 ученика от ПГЗ –Търговище;
- Разпространени са 500 броя здравно - информационни материали, свързани със здравословното хранене;
- Изготвени и публикувани са 3 тематични статии.

➢ **Физическа активност:**

През изтеклата година са проведени 32 обучения сред 781 деца и ученици и 1 обучение на 22 родители от гр. Търговище за ползата от физическата активност и вредата от заседнал начин на живот.

Световния ден на физическата активност - 10 май бе отбелязан чрез:

- Състезателни и щафетни игри във II СУ „Проф. Никола Маринов” под мотото „Движението – това е здраве”.

Всички участници получиха спортни пособия, които да използват в часовете по „организиран отдих и физическа активност“. Предоставени им бяха информационни материали „Движението е здраве и сила“.

- „Музикално междучасие“ се проведе в III ОУ „П.Р.Славейков“;
- Изготвена бе 1 статия.

Събитията бяха отразени в електронните медии.

В края на месец октомври се проведе здравно – образователна **кампания „Живей здравословно!**. Учениците от петите класове на II СУ „Проф. Никола Маринов“ Търговище в парк „Роден кът“ под формата на забавни игри – викторина с „колело на късмета“, игри с обръчи, топки, въженца, пъзели, използване на алкоочила, редене на пирамидата на здравословното хранене повишиха своите знания, свързани със здравословния начин на живот.

По време на кампанията се извършиха измервания на ръст и тегло на учениците.

Добра практика:

През лятната ваканция, експерти от отдела, проведоха станалата традиционна и ежегодна **„Лятна академия на открито“**. В продължение на две седмици, в месеците юли и август, с две различни групи деца от Образователен център „Усмивки“ – Търговище бяха проведени здравно - образователни дейности в парк „Роден кът“. Общо 132 подрастващи преминаха интерактивни обучения на открито, под формата на занимателни игри и демонстрации, свързани с четири рискови за здравето фактори:

- Обучения, свързани с вредата от употребата на тютюневи изделия – демонстрация на „Пушеща кукла Сю“, рисунка на тема „Вредата от тютюнопушенето“;

- Обучения, свързани с вредата от употребата на алкохол. На всички деца бе предоставена възможност да изпитат какво е усещането, когато си употребил алкохол с алкоочила;

- Обучения, свързани със здравословното хранене и грижата за зъбките. Обученията се проведоха под формата на игри и забавления /„Пирамида на здравословното хранене“, „Рецепта смесете“, „Познай храната“, „Изяж дъгата“, „Разделяне на полезни и вредни храни“/;

- Всеки ден бе отреден за физическа активност – „Спорт и игри, за да бъдем здрави и добри!“. Децата играха различни състезателни игри, танцуваха, пяха и играха народни хора.

Всички материали за проведените дейностти са закупени със средства, осигурени по Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести 2021 – 2025 г.

Съвместно с НПО:

През месеците април – юни се проведе Кампания за профилактика и безплатен скрининг на рака на дебелото черво за лица от 50 до 74 годишна възраст.Организатор на инициативата бе фондация „Лъчезар Цоцорков“, подкрепена от Министерство на здравеопазването. Експерти от отдела бяха в логистична полза на кампанията, чрез раздаване на 650 броя контейнери сред ОПЛ.

Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ в Република България 2021-2025г.

През 2024 година са проведени общо 24 обучения сред 782 ученика от област Търговище на теми: „ХИВ/СПИН и СПИ“, „Рисково сексуално поведение“, „Контрацепция“.

АНТИСПИН кампания по повод 14 февруари – Свети Валентин:

- Във фоайето на ПГИИ „Джон Атанасов“- Търговище се проведоха игри и викторина на тема „Какво знаем и какво не знаем за ХИВ/СПИН“. По време на кампанията в училището са разпространени 100 броя информационни материали и 120 броя флаери – сърца с презервативи и послания за безрисково сексуално поведение.

- Проведени са и 7 обучения сред 198 ученици от училища от област Търговище на теми: „ХИВ/СПИН“, „Рисково сексуално поведение“ и „Контрацепция“, по време, на които са наравени и демонстрации за правилно поставяне на презерватив.

- На младежите от БМЧК- Търговище са предоставени 50 броя информационни материали и 50 броя флаери, които са разпространени сред гражданите на града.

АНТИСПИН кампания по повод 19 май – Международен ден за съпричастност към хората засегнати от ХИВ/СПИН:

Проведено е вечерно бдение със свещи подредени във формата на панделка на площада пред сградата на БЧК- Търговище. На доброволците от БМЧК бяха предоставени информационни материали и презервативи, които по време на бдението раздаваха на минаващите и съпричастни със събитието граждани на града.

Лятна АНТИСПИН кампания - проведени са следните инициативи:

- На територията на петте летни басейна от Областта се предоставяха консултации, информационни материали и презервативи.

- В заседателната зала на РЗИ на всички желаещи да се запознаят по темите „ХИВ/СПИН и СПИ“, „Рисково сексуално поведение“ с предоставяне на информационни материали и презервативи.

АНТИСПИН кампания по повод 1 декември – Световен ден за борба срещу ХИВ/СПИН:

Във фоайетата на две училища (ПГИИ „Джон Атанасов“ и II СУ „Професор Никола Маринов“ -Търговище) на голям екран бе пуснат видеопоказа – „ХИВ – как се предава и как да се предпазим“, чиято цел беше да запознае учениците с начините на инфектиране и предпазване от ХИВ вируса. В същото време се провеждаше викторина с въпроси по тема: „ХИВ/СПИН“. Организиран бе и конкурс за рисунка на тема: „ХИВ/СПИН“, като рисунките бяха представени на импровизирана изложба по време на събитието. По време на кампанията желаещите ученици имаха възможност да си направят снимки с изработена от РЗИ - Търговище рамка с послание: „Бъди отговорен! Животът е безценен!“, като по този начин поствайки ги в своя ФБ профил отправят послание и към своите виртуални приятели.

Всички материали за проведените кампании са осигурени със средства по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции за периода 2021 -2025 година.

- На **06.08.24г. от 9.30 до 12.00ч. в заседателната зала на РЗИ, ул.“Цар Освободител“ № 33** се проведе обучение на всички желаещи да се запознаят по темите „ХИВ/СПИН и СПИ“, „Рисково сексуално поведение“, „Контрацепция“. На същите се предоставиха информационни материали и презервативи**.**

- На **12.08.2024г**.- **Безплатно и анонимно консултиране, предоставяне на здравно-образователни материали и презервативи на територията на:**

- басейн „Water magic“, гр. Търговище, местност „Борово око“;
- басейн „РАЙ“, гр. Търговище, местност „Парка“;

По време на кампанията са разпространени **860 бр. презервативи, 700 бр. листовки**. Предоставени са 200 броя презервативи и 200 броя листовки на здравните медиатори от област Търговище.

<u>1 декември- Световен ден за борба с ХИВ/СПИН под мотото «Предай нататък – знанието, не вируса!»</u> на терен за периода 29.11.24г.- 06.12.2024г. са изследвани:

Общо 285 лица, както следва:

27.12.24г. ПГ “Христо Ботев“, гр. Попово **31 ученика**;
Циганска махала, гр. Попово **9 ромско население;**
28.12.24г. Циганска махала, с. Вардун- **16 ромско население**;
29.11.24г. ПГИИ “ Джон Атанасов“, гр. Търговище- **33 ученика**;
02.12.24г. ПГТХВ “А. Константинов“- гр. Търговище **51 ученика**;
03.12.24г. ЦНСТ, гр. Търговище- **21ученика**;
КСУД, гр. Търговище- **12 ученика**;
04.12.24г. ПГ “Симеон Велчев“, гр. Омуртаг- **59 ученика**;
05.12.23г. гр. Опака- **6 ромско население**;
СУ “Васил Левски“, гр. Опака – **23 ученика;**
МБАЛ Попово- **8 медицински специалиста;**
06.12.24г. в РЗИ- Търговище- **16 човека;**

На всички изследвали се ученици в училищата екипи от РЗИ- Търговище раздададоха слушалки, дъждобрани, балони, ранички, ключодържатели, информационни материали с презерватив, брошури изработени от РЗИ Търговище със средства на Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ за периода 2021-2025 година.

От учениците в училищата бяха изготвени рисунки на тема ХИВ и СПИ, като най-атрактивните бяха наградени с хъб, ранички, дъждобрани. Проведоха се информационни кампании в ПГИИ "Джон Атанасов" и СУ "Професор Никола Маринов", гр. Търговище, в които се включиха около 600 ученика с активно участие във викторини с въпроси, презентации. Направиха се 13 обучения сред 419 ученика от 8 до 12 клас на теми ХИВ/СПИН- начини на инфектиране и предпазване, и демонстрация на правилно поставяне на презерватив.

На ***медиаторите, БМЧК*** и ***нощни заведения и клубове*** бяха предоставени презервативи с приемно- предавателни протоколи за популяризиране на кампанията.

В АНТИСПИН кампанията бяха разпространени 1 500 броя листовки изработени от РЗИ- Търговище, както и 2 700 броя презервативи.

Основната цел и приоритет на РЗИ- Търговище през 2024 г. беше привличане на общественото внимание па въпросите за ХИВ/СПИН, разширяване на обхвата на услугите по анонимно, доброволно консултиране и изследване за ХИВ. В резултат на извършените дейности в областта се постига устойчиво задържане на ниско ниво на болестност от ХИВ и СПИ.

Пред Д"НЗБ" на РЗИ- Търговище основен приоритет продължава да бъде ***повишаване на информираността на младите хора и хората в риск*** относно начините на заразяване и предпазване от ХИВ и СПИ, както и да мотивира хората да пазят собственото си здраве и това на партньорите си.

Основната дейност е подобряване на достъпността и качеството на информация, предназначена за професионалисти и общественост по отношение на заболяванията, употребата на презервативи и значимостта на това всеки да узнае навреме своя ХИВ статус като грижа за собственото здраве и това на партньора.

Важно е да се повиши процента на ***изследваните бременни жени*** за Сифилис, което в момента не е достатъчно. По големия процент изследвали се в област Търговище за ХИВ/СПИН са хемодиализирани и по желание по кампаниите, организирани от РЗИ-Търговище. Броят на жените е по- голям от този на мъжете изследвани през 2024г. в област Търговище.

Консултирането и доброволното изследване за ХИВ/СПИН са важни инструменти за превенция. Същото важи и за достъпа до терапии, грижи и помощ. Превенцията, ранното диагностициране и терапии могат да спрат или забавят напредъка на болестта и да позволят на страдащите от заболяването да продължат да работят, което може да подобри качеството на живот на хората, живеещи с ХИВ/СПИН.

Независимо от напредъка в медицината, един от най-големите проблеми, свързани с ХИВ/СПИН, продължава да бъде стигмата, както и късното диагностициране. Стигматизацията на хората, живеещи с ХИВ най- вече в малките населени места е сериозна бариера пред тяхната интеграция в обществото и достъпа до здравни грижи. Често хората с ХИВ се сблъскват с дискриминация в здравни заведения, което може да доведе до избягване на лечението и влошаване на здравословното им състояние.

<u>Регионална програма „Аз умея здравословно да живея!"</u>

През 2024 година се проведе входящо анкетно проучване сред учениците от прицелната група. Цел на проучването бе установяване на нивото на познания на учениците, получени след проведените обучения по отношение на здравословното хранене и нуждата от двигателна активност. Направени бяха анализи, с които са запознати родителите, преподавателите и ръководствата на училищата.

Проведени са 4 обучения сред 87 родители на децата от прицелната група.

Направени са 14 обучения на 92 ученика по темите: „Избор на здравословни храни“, „Здравословен начин на живот – хигиена, полезни и вредни храни, двигателна активност“, „Здравословно хранене“, „Хранителни вещества“, „Пирамида на здравословното хранене“.

Децата прилагаха знания в практически занятия – нареждане на пирамида на здравословното хранене, разделяне на полезни и вредни храни.

На 10 май – Световен ден за движение – за здраве учениците от прицелната група взеха участие в спортно мероприятие - организирани щафетни и състезателни игри.

На 19 май – Европейския ден за борба със затлъстяването се проведе заключително мероприятие по Програмата за края на учебната година.

В парка, на открито децата играха, танцуваха, подреждаха пирамида на здравословното хранене, направена им бе демонстрация с алкоочила за вредата от употребата на алкохол.

На всички бе направено измерване на тегло и ръст.

През месец ноември учениците взеха участие в обявената „Седмица за борба със затлъстяването“. След проведени обучения и предоставени продукти от страна на Инспекцията, децата си направиха здравословни плодови салати.

Събитията бяха отразени в електронните медии.

По указания на МЗ се провежда и системен здравен контрол относно поддържане на чистотата на населените места от област Търговище. Проверени са общо 98 населени места от общините Търговище, Попово, Омуртаг, Антоново и Опака. В инспектираните населени места е извършено хигиенизиране. Общините са изградили ефективна система за организирано сметосъбиране във всичките си населени места, чрез разполагане на контейнери. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Специализирана техника за обслужването им е осигурена от фирмата, извършваща услугата, въз основа на сключен договор. Има изготвен график за сметосъбиране и сметоизвозване за всички населени места със специализиран транспорт, който се представя ежемесечно в РЗИ. Броят на поставените съдове за отпадъци е изчислен съгласно Ръководството за определяне броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци, разработено от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/. Поддържането на тревните площи е добро, като периодично и по график се косят. В някой от парковете и местатата за отдих има обществени тоалетни, които са регистрирани като ООП и се контролират от Инспекцията, там където няма изградени такива са ситуирани химически, за които са сключени договори със съответните фирми за извозване и подменяне. По време на традиционните панаири в градовете от Областта, където има масово струпване на хора също се осигуряват допълнително химически тоалетни.

След анализ на извършената дейност в РЗИ - Търговище през 2024 година могат да се направят следните ИЗВОДИ:

Изпълнени в срок са всички поставени задачи и разпоредени мероприятия от МЗ

Оптимизира се организацията и провеждането на държавния здравен и противоепидемичен контрол, както и процесите на планиране и отчитане на извършената дейност.

Осъществи се качествен текущ и превантивен контрол, насочен към подобряване на качеството на оказваната медицинска помощ в лечебните заведения от област Търговище.

В областта на здравеопазването съществуват **проблеми**, свързани с достъпа до оказваните здравни услуги и е причинен основно от:

- Едновременната **ангажираност** на голяма част от лекарите от болнична медицинска помощ и в извънболничната специализирана помощ;

- **Концентрацията** на специализираната медицинска помощ в областния център и липсата на достатъчно специалисти в общинските центрове;

Всичко това затруднява достъпа на пациентите до специалистите по медицинска помощ и до забавяне на диагностично-лечебния процес.

- Тенденцията от последните години да нараства относителния дял на практикуващите специалисти над 60 – годишна **възраст**, особенно при магистър фармацевтите и денталните лекари.

Под 35 – годишна възраст има специалисти единствено сред лекарите, като техният относителен дял е под 1%. Високата средна възраст на практикуващите специалисти, както малкия брой млади специалисти очертават песимистични прогнози за следващите 5 години.

В региона рядко постъпват на работа наскоро придобили специалност кадри в системата на здравеопазването, тъй като големите градове, особено тези с университетски центрове предлагат по – добри възможности за специализация.

Работата в чужбина се явява предпочитана възможност от младите специалисти за получаване на по-добро възнаграждение за положен труд и за допълнителна квалификация, особено за последните години.

Подадените от нас данни за специализация са на база заявени потребности основно от ЛЗБП и регионални колегии. В тази връзка по отношение на потребностите от лекари се отчита по-скоро желанието и визията на Ръководството за развитие на лечебното заведение /повишение нивото на компетентност на отделни структури, сключване на договор с РЗОК за повече клинични пътеки и пр./, отколкото реалните нужди на населението от определени специалисти.

В заключение може да се отбележи, че служителите на РЗИ – Търговище, благодарение на изградения си капацитет и професионален опит показаха, че притежават необходимите качества и възможности за осъществяване на държавната здравна политика в областта на общественото здравеопазване на територията на област Търговище.

Български младежки Червен кръст-Търговище работи в тясно сътрудничество с Общинския съвет по наркотични вещества. Традиционно с подходящи инициативи се отбелязват различни дати, свързани с превенцията на зависимости - 31 май, 26 юни и др. Важно място в здравно- просветната дейност заема промотирането на безопасното сексуално поведение и подобряването на репродуктивното здраве. БМЧК е организатор на тематични игри, насочени към превенцията на зависимостта от алкохола, цигарите и наркотиците.

В ЦПЛР-ОДК Търговище се разшири въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във в целогодишните форми на работа, както и чрез организиране на различни събития. През 2025 г. продължи проучването на здравословното състояние на децата и учениците в Община Търговище. Направена е безплатна диагностика на деца и ученици, след подадени декларации за съгласие от родителите. Продължават заниманията по Лечебна физкултура – Кинезетерапия.

ЦПЛР-ОДК Търговище, организира и провежда спортните турнири на ученическите игри за Община Търговище. В общината се провеждат спортни турнири по – футбол, волейбол, баскетбол, бадминтон, тенис на маса и шахмат. Цялостната дейност в това направление се осъществява по Правила за организиране и провеждане на ученическите игри, които се утвърждават за всяка учебна година със Заповед на Министъра на младежта и спорта. Изготвя се Спортен календар, в който се включват и спортни прояви, извън ученическите игри.

Общинска администрация Търговище, провежда редовни срещи с участието на здравни работници, експерти в сектор образование, младежи, представители на училищата и спортните клубове с цел обсъждане на теми, свързани със здравословния начин на живот сред децата и младите хора.

Община Търговище разпределя средства от общинския бюджет за спорт през 2025 г. на спортни клубове, посетени над 1 000 деца и младежи, от които за 2025г. са финансирани 16 спортни клуба. Една част от тях постъпиха директно в клубовете като стимул за постиженията им. Въпреки, че поема разходите по поддръжката и експлоатацията на базите и съоръженията, Община Търговище не реализира приходи от наем. Местната администрация ги предоставя на клубовете безвъзмездно, в изпълнение на договори. Община Търговище осъществява контрол върху разходването на финансовите средства, като изисква в началото на всяка календарна година финансов отчет за предходната година от всеки спортен клуб, получил финансово подпомагане от Общината.

В края на 2025 г. бяха наградени най-добрите спортисти и отбори на годината с официална церемония.

Спортните клубове и организации, ползващи и стопанисващи общински спортни имоти, създадоха условия и осигуриха достъп на гражданите, желаещи да се занимават със спорт. За развитие на спорта в малките населени места Община Търговище финансира и подпомага аматьорския футбол в селата. Съвременния спорт изисква тренировъчния процес да се води от високо квалифицирани треньори, ангажирани целодневно в своята работа. Задължително трябва да бъдат запознати с най-новите методики за физическа и психологическа подготовка на своите състезатели. За да се реши този проблем се изисква всеки спортен клуб да представи документи за квалифицирани педагогически кадри, регистрирани в Министерството на спорта. При липса на такива не се подпомагат финансово от Община Търговище.

За развитието на детско-юношеския спорт се стимулираха децата с постигнати добри резултати от състезанията със стипендии. Училищата и детските градини организират много спортни прояви на деца и ученици от всяка възраст, като с това подпомагат за развитието на нравствените ценности на спорта и човешкото достойнство. Създават условия и предлагат възможности за спортуване и туризъм, с оглед пълноценен отдих, развлечение и емоционално обогатяване на личността и придобиване на необходимите организационно-управленски, материално-технически и финансови условия и предпоставки за подобряване на физическата дееспособност на гражданите на общината, на детско-юношеския спорт и социалния туризъм. В гр. Търговище има спортно училище с традиции.

V. ПРЕВЕНЦИЯ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

Социално включване на младите хора

В Община Търговище съществува Обществен съвет за социално подпомагане, който оказва съдействие за провеждане на политиката в областта на социалните помощи и социалните услуги в общината, при проучване на потребностите, при планирането на социалните услуги в общината, както и в процеса на предоставяне и наблюдение върху социалните услуги.

Към 31.12.2025 г. от лични асистенти по механизма „Лична помощ“ се възполват 693 души в общината. Услугата включва ежедневна почасова подкрепа в домашна среда включително на деца и младежи с трайни увреждания и в невъзможност за самообслужване.

На територията на община Търговище са развити и функционират следните социални услуги за млади хора в неравностойно положение:

Звено „Майка и бебе“ – превенция на изоставянето на деца;

Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания с потребност от постоянни мед. грижи - Резидентна грижа - ежедневни грижи и подкрепа в среда, близка до семейната с постоянна медицинска грижа;

Дневен център за деца с увреждания, деца 0-18 г. с увреждания - превенция на изоставянето, дневна грижа в подкрепа на родителите на деца с увреждания;

Център за обществена подкрепа (ЦОП) към КСУДС, деца и семейства в риск, деца, отпаднали от училище и в риск от отпадане от училище - ранна интервенция на изоставяне на новородени деца; развиване на приемна грижа; осигуряване на семейна среда за деца, лишени от родителска грижа; превенция на изоставянето; превенция на насилието;

Център за социална рехабилитация и интеграция към КСУДС, деца и младежи с увреждания - медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, умения за самостоятелност; мобилни услуги от рехабилитатор и психолог;

Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, деца без увреждания - резидентна грижа - ежедневни грижи и подкрепа в среда, близка до семейната;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания, лица с увреждания - дневни и почасови грижи, медицинска и социална рехабилитация;

Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания, деца и младежи с увреждания -резидентна грижа - ежедневни грижи и подкрепа в среда, близка до семейната;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания към КПЗГО, лица с психични разстройства - дневни и почасови грижи, медицинска и социална рехабилитация;

ЗЖ за лица с психични разстройства 1 към КПЗГО, кв. „Бряг" - Търговище, лица с психични разстройства - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация;

ЗЖ за лица с психични разстройства 2 към КПЗГО кв. „Бряг" - Търговище, лица с психични разстройства - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация;

Защитено жилище за лица с умствена изостаналост с. Лиляк, общ. Търговище, лица с умствена изостаналост - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания с. Макариополско, общ. Търговище, лица с деменция - дневна грижа в подкрепа на лицата с деменция;

Защитено жилище за лица с психични разстройства с. Съединение, лица с деменция- резидентна услуга - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация.

Център за социална рехабилитация и интеграция към Асоциация Ная – жертви на домашно насилие.

Комплекс за социални услуги „Дъга" – гр. Търговище – за деца и младежи

Най-благородната и значима дейност на доброволците на БМЧК е работата им в подкрепа на деца от уязвими групи. Мотиватор за доброволците е работата с деца от приемни семейства, деца с увреждания, хора в неравностойно положение. Голяма част от доброволците преминават обучение по социално - помощна дейност.

VI. ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА НА МЛАДИТЕ ХОРА В ПРЕВЕНЦИЯТА НА ПРЕСТЪПНОСТТА

Младежка престъпност

От 14 годишна възраст възниква възможността за реализиране на наказателна отговорност по отношение на младия човек за извършени от него престъпления.

Зачестяват случаите на противообществени и противоправни прояви сред млади хора от по-ниските възрастови групи. Около две трети от осъжданите всяка година младежи не ходят на училище и/или нямат работа. Запазва се висок процентът на рецидива сред младите правонарушители.

Статистиката през последните години показва застрашителни тенденции на нарастване броя на непълнолетните извършители на престъпления и на относителния дял на младите

хора до 29 години сред затворническата популация и сред водачите на моторни превозни средства, причинили пътно-транспортни произшествия.

Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) съвместно с детските педагогически стаи и органите на образованието и при широкото съдействие на обществеността изпълняват следните задачи:

- Организират и координират социалнопревантивната дейност на територията на общината, издирват и установяват съвместно с инспекторите при детските педагогически стаи и дирекциите "Социално подпомагане" малолетните и непълнолетните, които се нуждаят от помощ, и вземат мерки за тяхната социална защита и развитие;
- Разглеждат възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни;
- Налагат възпитателните мерки по чл. 13, ал. 1, т. 1 - 10 и 12, както и правят предложения до съда за налагане на възпитателните мерки по т. 11 и 13;
- Привеждат в изпълнение мерките по чл. 13 и 15 и осъществяват контрол върху изпълнението им;
- Съдействат на лицата, излезли от социално-педагогическите интернати, от възпитателните училища-интернати, от поправителните домове и приютите за безнадзорни деца, пред компетентните органи за уреждане на основните им битови, трудови и социални проблеми;
- Следят отблизо поведението и развитието на малолетните и непълнолетните, излезли от възпитателните училища-интернати и поправителните домове, както и на осъдените условно или на предсрочно освободени от поправителните домове, и вземат мерки за тяхното по-нататъшно правилно развитие;
- Упражняват контрол за спазването от работодателя на режима и условията за работа, установени за непълнолетните, настанени на работа по този закон, и при установяване на нарушения сезират компетентните органи;
- Подпомагат родителите, които срещат затруднения при възпитанието на децата си;
- Упражняват контрол върху намиращите се на територията на общината детски педагогически стаи и върху дейността на настойниците и попечителите на малолетните и непълнолетните;
- Налагат мерките по чл. 15 от ЗБППМН на родители;
- Разработват и изпълняват мероприятия по програми и дейности за предотвратяване и ограничаване на криминогенните фактори;
- Изучават състоянието и причините за противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общината и правят предложения пред съответните държавни органи и обществени организации.

Компетентен орган да разглежда възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, е местната комисия по настоящия им адрес, като разглеждат случаите, когато:

- малолетни на възраст от 8 до 14 години са извършили противообществени прояви;
- непълнолетни на възраст от 14 до 18 години са извършили противообществени прояви, както и когато непълнолетни, извършили престъпления, са освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс и делото е изпратено за разглеждане от местната комисия;
- непълнолетни са извършили деяния, за които по друг нормативен акт се предвижда налагане на възпитателна мярка.

През 2025 г. Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) - Търговище образува 20 възпитателни дела

във връзка с получени преписки от прокуратурата и сигнали от органите на МВР. Противообществените прояви и престъпленията са извършени от 24 младежи на възраст от 15 до 18 години, от които 4 са момичета.

По отношение на един от непълнолетните са образувани повече от едно дело през годината – общо две възпитателни дела.

Деянията, за които са образувани възпитателните дела са кражби, физическа агресия, унищожаване и повреждане на имущество, притежание на психоактивни вещества, управление на МПС без СУМПС и други.

За преодоляване на отклоненията в поведението психолозите към МКБППМН консултираха индивидуално 18 непълнолетни лица.

Десет обществени възпитатели към МКБППМН работиха индивидуално с общо 43 непълнолетни лица, поставени под възпитателен надзор по чл. 13, ал. 1, т. 5 или по чл. 41 от Закона за БППМН.

През 2025 г. има настанен един непълнолетен във Възпитателно училище –интернат.

Извършени дейности на МКБППМН – Търговище за 2025 г.

№	Дейности, които са изпълнени	Срок/ Период	Отговорни институции	Финансов ресурс
1.	Запознаване с работата на МКБППМН и обществените възпитатели **Обхванати са 371 младежи**.	През цялата 2025 г.	МКБППМН	МКБППМН
2.	Превенция на насилието и агресията сред младите хора. **Обхванати са 75 младежи**	През цялата 2025 г.	МКБППМН	МКБППМН
3.	Повишаване на правната култура на младите хора.Запознаване със Закона за БППМН и Наказателния кодекс **Обхванати са 221 младежи**	През цялата 2025 г.	МКБППМН	МКБППМН
4.	Повишаване на здравната култура на младите хора.Превенция на употребата на алкохол и психоактивни вещества **Обхванати са 142 младежи**	През цялата 2025 г.	МКБППМН	МКБППМН
5.	Консултиране на непълнолетни за преодоляване на отклоненията в поведението **Обхванати са 61 младежи**	През цялата 2025 г.	МКБППМН	МКБППМН

Целогодишно се планират и провеждат редица мероприятия, съвместно с “РЗИ”, “МОН” и други институции, целящи предотвратяване извършването на нарушения и престъпления срещу наблюдаваната категория лица, както и такива извършвани от самите тях.

Превенцията сред деца и младежи е предпоставка за ограничаване на общата престъпност и грижа за бъдещето на нацията. Наличието на устойчиви криминогенни и виктимогенни фактори, които действат по отношение на тези възрастови групи, налага да се активизират превантивните въздействия на различни институции, работещи с деца, като се използват образованието, културата, изкуството, спортът и всички други средства за развитие на младата личност. От особено значение е извършването на ранна превенция на противообществените прояви, възпитанието в дух на отговорност и развиването на гражданска култура. Сред основните отговорни институции се открояват: Министерството на образованието, младежта и науката, Държавната агенция за закрила на детето, органите на местното самоуправление, Министерството на вътрешните работи, Централната комисия за

борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетни и нейните местни структури, Националната и местните комисии за борба с трафика на хора и др., които провеждат своите политики в следните насоки:

- Подпомагане на многодетни семейства, с цел получаването на адекватни родителски грижи и предотвратяване на попадането на децата в криминогенен и виктимогенен риск;
- Превенция на употребата на наркотици и злоупотребата с алкохол от деца и младежи;
- Разработване на програми за подпомагане на професионалната реализация на младежите;
- Структуриране на свободното време на децата и младежите;
- Превантивна работа с деца, необхванати от училище;
- Разработване и реализиране на програми за превенция на детската агресия на улицата;
- Разработване и реализиране на програми за превенция на насилието в училище;
- Превенция на създаването на детски криминализирани групи;
- Превенция на спортното хулиганство и използването на спорта като мощно средство за възпитание в дух на толерантност, честна игра и партньорство;
- Запознаване на децата с модели на безопасно поведение предпазващи ги от виктимизиране;
- Изграждане на умения и навици на децата за безопасно общуване в Интернет.

Употребата на наркотици е значим здравен и социален проблем за гражданите на Европа и заплаха за сигурността и здравето на европейското общество, поради това усилията на правителствата са насочени не само към намаляване на търсенето и предлагането на наркотици, но и намаляване на вредните за здравето последици.

През последните години в нашата страна проблемите, свързани със злоупотребата с наркотични вещества, стават все по-актуална тема. Наблюдава се нарастване на употребата на широк спектър от наркотици, която обхваща все по-голяма част от младото поколение на България. Младите хора се превръщат в доходен пазар, към който се насочва разпространението на нелегалните вещества.

Наред със здравните проблеми, свързани със злоупотребата с наркотици, нарастват и социалните проблеми на употребяващите – бягство и отпадане от училище, рисково сексуално поведение, кражби и други криминални прояви. Ценностната система при младите хора се подменя и негативизмът се превръща в модел за подражание.

Увеличаващата се употреба на психоактивни вещества в света е проблем, не само на отделните страни, но и на всички свързани в една или друга степен с последствията от това: професионалисти от различни специалности, ангажирани ежедневно в дейностите по превенция и лечение, лица, зависими от наркотични вещества, техните семейства и близки, както и международни и неправителствени организации и други.

VII. РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Младите хора в малките населени места и селски райони

Основен проблем на младите хора от малките населени места и селски райони, както и на част от града е безработицата и липсата на възможности за пълноценна реализация, което води до икономическа зависимост на младите хора от семействата им. През последните години се наблюдава засилване на желанието за емиграция особено сред по-ниско образованата част. Високообразованите млади хора от общината не правят изключение от общата за страната тенденция да търсят реализация в големите градове на България, а част и от тях и в чужбина. Голяма част от младите хора над 22 години проявяват интерес към временна трудова миграция в чужбина - те са преди всичко със средно образование и/ или без трудова квалификация.

Възрастовата структура в малките населени места и селските райони е със слен превес на население в извънтрудоспособна възраст и не може да осигури както възпроизводство на населението, така и възпроизводство на трудовия потенциал. В малките населени места и селските райони са концентрирани голяма част от младежите от ромски етнически произход. Достъпът до формално и неформално неспециализирано образование, професионално образование и обучение, информация и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони е ограничен. Възможностите за трудова реализация са ограничени, което води до желание за мигриране на младите хора от селата в областния град и по-големите областни градове, където възможностите за намиране на работа са по-големи. Така в малките населени места младите хора често изпадат в социална и трудова изолация, без равен достъп до качествено образование, здравеопазване, пазар на труда и др. ресурси на обществото. Добри мерки за тяхното социално включване са действащите програми и мерки на пазара на труда, вкл. и възможностите на ОП „Развитие на човешките ресурси", които им осигуряват макар и временна заетост и доходи, както и образователна и етническа интеграция.

През изминалите години оптимизирането на мрежата от училища, изразяващо в поетапното закриване на училища и детски градини в малките селища в община Търговище, доведе до необходимостта от предприемане на мерки за осигуряване на равен достъп до образование на всички ученици от малките селища. В тази връзка се създадоха средищни основни училища и средищни групи към ДГ, които се намират в най-близкото населено място. където се обучават деца и учениците от населените места, в които няма училище или детска градина.